

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 10 · 4. november
Sesjonen 2025–2026

Møte tirsdag den 4. november 2025 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 10):

1. Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid (Innst. 20 S (2025–2026))
2. Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP) og til ASEANs interparlamentariske forsamling (AIPA) (Innst. 21 S (2025–2026))
3. Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling (Innst. 22 S (2025–2026))
4. Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentarikerkomiteene og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen (Innst. 23 S (2025–2026))
5. Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon til konferansen for overvåking av EUs utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik (Innst. 24 S (2025–2026))
6. Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) (Innst. 25 S (2025–2026))
7. Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling (Innst. 26 S (2025–2026))
8. Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling (Innst. 27 S (2025–2026))
9. Innstilling fra valgkomiteen om suppleringsvalg til Stortingets ombudsnemnd for Forsvaret (Innst. 28 S (2025–2026))
10. Debatt om finansministerens redegjørelse om Oljefondets investeringer i israelske selskaper (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 23. oktober 2025)
11. Interpellasjon fra representanten Ine Eriksen Søreide til utenriksministeren:
«Som følge av nye amerikanske tollsatser på varer fra europeiske land, EUs behov for å beskytte egne markeder mot varedumping fra tredjeland og EUs

utfordringer med konkurransekraft er Norge i en utfordrende situasjon i vårt klart største marked, EU. EØS-avtalen gjør at vi ikke er en del av EUs handelspolitikk, og vi er heller ikke en del av tollunionen. For norsk økonomi og norske arbeidsplasser er det avgjørende at vi ikke behandles som et ordinært tredjeland av EU, og at vi kommer på innsiden av eventuelle beskyttelsestiltak EU innfører. Det er også svært viktig at norsk ferrolegeringsindustri, som har en betydelig andel av det europeiske markedet, ikke rammes av EUs beskyttelsestiltak. Hvilke konkrete initiativ har regjeringen tatt overfor EU for å sørge for at Norge ikke behandles som et tredjeland i forbindelse med nye beskyttelsestiltak, og hvilke svar har regjeringen mottatt?»

12. Interpellasjon fra representanten Erlend Svandal Bøe til helse- og omsorgsministeren:
«Hvert år legges mellom 1 000 og 2 000 spedbarn inn på norske sykehus med alvorlig RS-virusinfeksjon. Mange flere blir syke, men kan behandles hjemme. Det er vondt å se barnet sitt slite kraftig med å puste. RS-virusinfeksjon er en stor belastning for sårbare spedbarn og deres familier, men det er også en stor belastning for en allerede presset helse- og omsorgstjeneste. Nesten alle land i Europa har etablert offentlig finansierte forebyggende strategier mot RS-virusinfeksjon hos spedbarn, men ikke Norge. Hvorfor gjør ikke regjeringen mer for å forebygge RS-virusinfeksjon på en bedre måte?»

13. Referat

Presidenten [10:00:18]: Representantene Tellef Inge Mørland, Sverre Myrli, Linda Monsen Merkesdal og Grunde Almeland, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentanten for Vestfold, Sebastian Saltrø Ytrevik, tar nå sete.

Statsråd Jens Stoltenberg vil overbringe fire kongelige proposisjoner.

Statsråd Jens Stoltenberg [10:00:47]: På vegne av regjeringen har jeg den ære å overbringe fire kongelige proposisjoner:

- samtykke til ratifikasjon av konvensjon om skiping av en mellomstatlig organisasjon for utvikling og utnytting av digitale havsystem og informasjonstjenester – Mercator internasjonale senter for havet – av 23. april 2025
- lov om kompensasjonsordning for kjemikalieskadde oljepionerer – oppfølging av tiltak i forslaget til statsbudsjett for 2026

- endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover – oppfølging av tiltak i forslaget til statsbudsjett for 2026 m.m.
- samtykke til å sette i kraft en skatteavtale mellom Norge og Kina, undertegnet i Oslo 12. mai 2023

Presidenten [10:01:14]: Proposisjonene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Representanten Haagen Poppe vil framsette et representantforslag.

Haagen Poppe (H) [10:01:29]: På vegne av representantene Tone Wilhelmsen Trøen, Anna Molberg, Tage Pettersen og meg selv har jeg den glede å framsette et representantforslag om å nedsette et utvalg som skal utarbeide en norsk kulturkanon.

Presidenten [10:01:41]: Representanten Mahmoud Farahmand vil framsette et representantforslag.

Mahmoud Farahmand (H) [10:02:04]: Jeg vil på vegne av representantene Ine Eriksen Søreide, Peter Frølich, Trond Helleland, Anne Kristine Linnestad, Erlend Larsen og meg selv framsette et representantforslag om å styrke norske myndigheters kapasitet til å oppdage og avbryte uautorisert droneflyging.

Presidenten [10:02:12]: Representanten Jon Engen-Helgheim vil framsette et representantforslag.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [10:02:39]: Jeg vil på vegne av meg selv og Fremskrittsparti-representantene Finn Krokeide, Anette Carnarius Elseth, Stian Storbukås, Liv Gustavsen og Tor André Johnsen framsette et representantforslag om innføring av ungdomskriminalitetsnemnd og lukkede institusjoner for mindreårige kriminelle.

Presidenten [10:02:51]: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sakene nr. 1–9 blir behandlet under ett.

Sak nr. 1 [10:03:08]

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid (Innst. 20 S (2025–2026))

Sak nr. 2 [10:03:08]

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP) og til ASEANs interparlamentariske forsamling (AIPA) (Innst. 21 S (2025–2026))

Sak nr. 3 [10:03:08]

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling (Innst. 22 S (2025–2026))

Sak nr. 4 [10:03:08]

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentarisk komiteene og Den felles EØS-parlamentarisk komiteen (Innst. 23 S (2025–2026))

Sak nr. 5 [10:03:08]

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon til konferansen for overvåking av EUs utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik (Innst. 24 S (2025–2026))

Sak nr. 6 [10:03:08]

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) (Innst. 25 S (2025–2026))

Sak nr. 7 [10:03:08]

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling (Innst. 26 S (2025–2026))

Sak nr. 8 [10:03:08]

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling (Innst. 27 S (2025–2026))

Sak nr. 9 [10:03:08]

Innstilling fra valgkomiteen om suppleringsvalg til Stortingets ombudsnemnd for Forsvaret (Innst. 28 S (2025–2026))

Presidenten [10:03:19]: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 10 [10:03:26]

Debatt om finansministerens redegjørelse om Oljefondets investeringer i israelske selskaper (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 23. oktober 2025)

Presidenten [10:03:35]: Presidenten vil ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Frode Jacobsen (A) [10:04:15]: Det er snart to uker siden finansministeren holdt sin redegjørelse her i Stortinget. Runden vi hadde etter redegjørelsen, viste at et stort flertall i Stortinget reagerte positivt på de tankene og de utfordringene finansministeren delte med oss da.

I en mer urolig verden må vi ta grep for å trygge oljefondet. Norge står i den mest alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen siden andre verdenskrig. Økonomi og sikkerhetspolitikk knyttes tettere sammen.

Oljefondet er helt avgjørende for å trygge framtidens velferd i Norge. Mer enn hver fjerde krone i statsbudsjettet kommer fra avkastningen på oljeformuen vår. Når verden har endret seg, og endringene skjer raskt, er det nødvendig å vurdere utformingen av det etiske rammeverket for pensjonsfondet. Det er et viktig etisk hensyn at vi forvalter verdiene på en god og trygg måte for våre barn og barnebarn, samtidig som vi ivaretar fondets hovedformål.

Arbeiderpartiet legger i dag fram fire forslag som følger opp intensjonen i finansministerens redegjørelse. Når jeg nå tar opp disse fire forslagene, la meg også knytte noen kommentarer til forslagene vi fremmer, og som vi håper på tilslutning til fra et bredt flertall her i salen.

La meg starte med det fjerde forslaget – at regjeringen fortsatt skal sikre at Norge gjennom investeringene i Statens pensjonsfond utland, SPU, ikke bryter med sine folkerettslige prinsipper. Dette er et selvsagt punkt. Sånn var det i går, sånn er det i dag, og sånn skal det være i morgen. Dette har vært – og vil være – regjeringens ansvar, og det må sikres mekanismer for det, men det er viktig at Stortinget slår det fast i dag.

Det første forslaget vi fremmer, handler om å slå fast hva fondet har vært, og hva det skal være i framtiden. Det overordnede formålet er å oppnå høyest mulig avkastning til akseptabel risiko, for å legge til rette for at formuen vokser og varer. Da må fondet fortsatt være et bredt diversifisert og globalt fond. Dette må være en grunnleggende forutsetning også for den gjennomgangen som nå skal gjøres. Da skal verken Stortinget eller finansministeren sitte og plukke selskaper fondet skal være investert i.

Det andre forslaget vi fremmer, er at Stortinget ber regjeringen gjennomgå det etiske rammeverket og andre deler av den ansvarlige forvaltningen av SPU og kom-

me tilbake til Stortinget på egnet måte. Vi oppfatter at det er noe alle er enige om. Arbeiderpartiet synes det er riktig å gå inn i denne gjennomgangen uten detaljerte krav knyttet til hva som skal være utfallet.

Gjennomgangen kan bety at det blir noen innskjerping i forhold til i dag, og det kan på andre områder bety at det går i motsatt retning. Den kan lede til både mindre uttrekk og i noen tilfeller raskere uttrekk.

Vi har ikke svarene i dag og skal heller ikke ha dem i dag. Dette må være en grundig prosess for å sikre fondets legitimitet – en grundig utredning og en bred høring før regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en grundig gjennomgang, slik at vi kan gjøre våre vedtak her i salen.

Fram til et nytt rammeverk er vedtatt, må vi sikre oss at det ikke tas beslutninger som vil være i strid med eventuelle endringer vi gjør når nye retningslinjer blir vedtatt. Vi kan ikke risikere at det tas beslutninger som endrer fondets karakter. Derfor trenger vi å presisere hvordan det skal jobbes fram til et nytt rammeverk er vedtatt. Tilrådinger om observasjon og utelukkelse stilles derfor i bero.

La det ikke være noen tvil: Det skal fortsatt jobbes med etikk, og Etikkrådet skal fortsatt jobbe med å undersøke om selskaper i fondet kan ha virksomhet som er i strid med retningslinjene. Jobben Etikkrådet gjør, og det de kommer fram til, skal deles med Norges Bank, som kan følge opp informasjon fra Etikkrådet i perioden. Så får Norges Bank innenfor sitt mandat eventuelt selge seg ut, slik vi så de gjorde i august knyttet til flere selskaper som var involvert i krigen i Gaza.

Den siste setningen i det tredje forslaget vårt er også viktig. Norges Bank og Etikkrådet må ha forhøyet akt-somhet i eventuelt nye krigs- og konfliktsituasjoner, slik at de har en raskere respons knyttet til å gå gjennom sitt arbeid og fondets investeringer innenfor sitt mandat. Her følger vi opp noen av erfaringene fra fondets investeringer i Israel, hvor bl.a. finansministeren var klar på at det er behov for styrket aktsomhet når fondet er investert i selskaper som kan ha virksomhet knyttet til områder med krig og konflikt, og at det også kan være nødvendig med en raskere reaksjon i framtiden enn det vi har sett tidligere.

Presidenten [10:08:47]: Representanten Frode Jacobsen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Tom Staahle (FrP) [10:09:00]: La oss være ærlige og si det som det er: Oljefondet er den beste ideen Norge noen gang har hatt. Det er tryggheten for velferden vår og pensjonene våre. Det gir oss muligheten til å møte kriser som pandemien, krig i Europa og ustabile energipriser. Der andre land har måttet kutte eller låne, står Norge støtt, fordi vi har tenkt langsiktig og turt å inves-

tere. I dag har vi altså verdens største statlige fond, verdt over 21 000 mrd. kr. Det fondet gir oss trygghet. Det betyr velferd. Det betyr frihet – frihet til å møte kriser uten å måtte kutte i velferden, frihet til å hjelpe når andre land må låne og frihet til å eie det viktigste vi kan eie: vår egen framtid.

Debatten om oljefondet har endret seg ved at stemmer i denne sal vil bruke fondet som et moralsk verktøy, trekke penger ut av uønskede bransjer, som man kaller det, eller bruke fondet til å presse fram politiske og etiske mål i andre land. Det er litt udelikat. Jeg er enig i at krig og overgrep mot sivile er uakseptabelt, og jeg er enig i at det finnes nasjoner som må ettergås for brudd på menneskerettigheter, men det må skje gjennom de rette organene og i tråd med internasjonale juridiske prosesser. Vi kan allerede i dag bruke investeringene og dermed eierskapet vi har gjennom oljefondet til å påvirke utviklingen i de selskapene vi har investert i. Det gir medvirkning. Det tar man bort hvis man velger å trekke oljefondet ut av disse selskapene. Denne muligheten til å påvirke gir også en positiv innflytelse og mulighet til å forandre. De etiske retningslinjene fondet opererer under i dag, gir mulighet til både å utelukke selskaper og sette selskaper under observasjon dersom de bryter grunnleggende humanitære prinsipper, og Etikkrådet følger opp dette i dag.

De som i dag er motstandere av investeringene oljefondet gjør, ønsker å gå lenger, men de glemmer en vesentlig ting. Oljefondet er altså ikke en kampanjeorganisasjon. Det er et finansielt verktøy. Det skal forvalte våre felles verdier, ikke drive global symbolpolitikk definert av dem som mener å besitte den eneste rettmessige sannheten. Fondet skal forvalte våre penger og finansielle verdier, ikke våre meninger. Selvfølgelig skal vi ha etiske grenser, men vi må skille mellom etikk og aktivisme. Faktum er at dersom vi lar politikere styre fondet etter moral, dagsorden og overskrifter, mister vi det viktigste: stabilitet, avkastning og trygghet.

Vi må ikke la moralismen overskygge realismen, for hvis vi gjør oljefondet til et politisk leketøy, setter vi både avkastningen og vår velferd i fare. Det handler om ansvar og om å sikre best mulig avkastning innenfor klare etiske rammer. Det er slik vi kan hjelpe, ikke ved å moralisere ved å være økonomisk sterke nok til å bidra. La oss bevare oljefondet som det det er ment å være: et finansielt fundament for frihet, trygghet og framtidstro. Det er ikke umoralsk å tjene penger, men det er umoralsk å kaste bort mulighetene det gir oss.

Arbeiderpartiet legger nå fram en rekke forslag. Det er gode forslag, og det er forslag de nå vender seg til høyresiden og Fremskrittspartiet for å få støtte for. For oss er det avgjørende at det som ligger i forslagene, også bærer med seg en trygghet og forutsigbarhet når Arbeiderpar-

tiet nå skal få framforhandlet et budsjett med venstresiden, som har lagt fram en rekke løse forslag i denne saken som indikerer en helt annen retning for oljefondet.

De løse forslagene som er fremmet fra partier på venstresiden, kommer Fremskrittspartiet til å gå imot, og så følger vi debatten videre i dag.

Henrik Asheim (H) [10:13:12]: Dette er en krevende og alvorlig sak. I redegjørelsen 23. oktober informerte finansministeren om at Etikkrådet nå undersøker om flere av verdens største selskaper kan anses å bryte de etiske retningslinjene for oljefondet slik reglene håndheves i dag. Årsaken er bl.a. at reglene praktiseres med noe lavere terskel enn tidligere, og at skillelinjen mellom sivile og militære forsyningskjeder har blitt mer uklar. For eksempel kan de samme systemene for kunstig intelligens og IKT brukes både til gode og til skadelige formål.

Stortinget har alltid lagt til grunn at oljefondet skal forvaltes indeksnært, altså at fondet skal eie en liten andel av selskaper verden over. Det gir god avkastning, lave kostnader og akseptabel risiko. I tillegg bidrar små eierandeler til at andre land ikke ser fondets investeringer som kontroversielle eller politisk motiverte. For at dette skal være mulig, må oljefondet kunne være investert i verdens største selskaper.

Ifølge finansministeren er det nå en reell fare for at fondet får råd om å selge seg ut på grunn av måten de etiske reglene tolkes på. Det utfordrer selve bærebjelken for hvordan vi forvalter oljefondet, og det vil bety at verken oljefondet eller etikkregelverket forvaltes i tråd med det som har vært Stortingets intensjon. Konsekvensene for vår felles velferd kan bli store. Dersom fondet trekkes ut av de største selskapene, vil risikoen øke og avkastningen bli lavere. De sju største selskapene utgjør alene 16 pst. av fondets aksjeindeks. Hadde vi ikke vært investert i disse selskapene de siste fem årene, ville fondet vært 1 140 mrd. kr mindre verdt i dag.

Frem til nye retningslinjer er på plass, vil det også være nødvendig at verken Norges Bank eller Etikkrådet fatter beslutninger basert på dagens etikkregelverk. Det er den logiske konsekvensen av det finansministeren har sagt, og det er en situasjon vi burde ha unngått. Når systemet ikke lenger fungerer etter hensikten, er det regjeringen og Finansdepartementet som har ansvaret. Det er regjeringen som fastsetter de etiske retningslinjene, og som har myndighet til å endre dem, etter å ha informert Stortinget. Det er regjeringens ansvar å sikre at regelverket fungerer godt, og at vi ikke havner i den situasjonen vi nå står i. Finansministeren har flere ganger forsikret Stortinget og offentligheten om at både retningslinjene og systemet rundt oljefondet fungerer godt. Nå har finansministeren selv slått fast at det ikke er

tilfellet. Det reises spørsmål ved om han og departementet har fulgt godt nok med på fondet.

Høyre foreslo allerede i juni en full gjennomgang av de etiske retningslinjene. Da mente regjeringen at det var for tidlig. Høyre mener det hadde vært ryddigere om regjeringen kom til Stortinget med en sak om hvordan fondet skal forvaltes i påvente av nye retningslinjer. Det ble ikke gjort fordi finansministeren mente regelverket fungerte godt, og at det derfor ikke var nødvendig å gjennomgå dette på en ryddig og forutsigbar måte. Det viser seg nå at dette ikke stemmer. Nå står vi altså i en situasjon hvor vi forvalter et av verdens største fond gjennom hastedetak i Stortinget. Da er regjeringen bakpå. Dette er ikke trygg styring. Høyre vil sikre at oljefondet fortsatt skal være et bredt globalt fond. Samtidig vil vi ha tydelige og etterprøvbare etiske standarder. Det krever retningslinjer som både tåler virkeligheten og varer over tid.

Oljefondet er et resultat av flere generasjoners arbeid, kloke politiske valg og tillit til at vi forvalter det norske folks sparepenger langsiktig og ansvarlig. For Høyre handler dette om å sikre Norges interesser og forvalte sparepengene slik at også kommende generasjoner får nytte av dem. I den situasjonen vi nå er i, kommer Høyre derfor til å stemme for alle de fire forslagene fremmet av Arbeiderpartiet.

Kirsti Bergstø (SV) [10:17:47]: Jeg vil nok en gang minne om bakteppet for at vi ba om denne redegjørelsen, nemlig avsløringer om at oljefondet, det norske folks sparepenger, er investert i selskaper som bidrar direkte inn i Israels krigsmaskineri, som har lagt Gaza i grus. Det er investert i selskaper som FNs menneskerettighetsråd peker på at bidrar til å muliggjøre å opprettholde okkupasjonen av palestinsk land.

Det har imidlertid ikke finansministeren viet særlig mye oppmerksomhet til nå, til tross for at statsråden selv har uttalt at fondet ikke skal være investert i selskaper som medvirker til brudd på folkeretten. Det gjelder også selskaper som medvirker til den ulovlige krigsføringen i Gaza og den ulovlige okkupasjonen av Vestbredden. Det er finansministerens egne ord. Mitt spørsmål er: Vil finansministeren gjøre sine egne ord til handling? Er det en del av intensjonen her? Vil finansministeren komme SVs krav i møte, sikre at oljefondet ikke skal være investert i okkupasjon og folkemord og heller ikke i framtiden risikere å være investert i grove krigsforbrytelser? Det ber jeg om et tydelig svar på, for de svarene vi har fått til nå, har vært ulne.

Redegjørelsen bar etter mitt syn mer preg av tåkelegging enn av klargjøring. Finansministeren har trukket opp dilemmaer knyttet til teknologiselskaper. Det er lett å se den typen dilemmaer for et stort, bredt investert

globalt fond, men etter å ha blitt møtt med budskapet om at vi ikke må politisere fondet når vi har bedt om opprydning, er det nesten på tide å stille det samme spørsmålet tilbake. Er det ikke nettopp politisering å hindre uttrekk, skjerme teknologiselskaper og vinge-klippe Etikkrådet? Hva slags grunnlag har finansministeren for å vurdere det enkelte selskapet bedre enn det som gjøres i dag?

Vi har også hørt at det er et paradoks at Norge ikke kan investere i selskaper vi ellers handler med. Er det virkelig det? Er det virkelig ikke en stor forskjell på å kjøpe materiell landet vårt trenger, og f.eks. å investere i atomvåpen? Finansministeren tåkelegger debatten om oljefondet og investeringene i okkupasjon og folkemord ved gjentatte ganger å snakke om hyllevarer, om ting. Nå ser vi også et samarbeid med høyresiden for å svekke de etiske retningslinjene og sette hele Etikkrådets viktige arbeid på vent.

Vi har tidligere fått en historieleksjon av finansministeren. Jeg har lyst til å komme med en del av historien som ikke ble gjengitt sist. Det var tilbake i 2000–2001, da SV utfordret nettopp på å få på plass etiske retningslinjer for oljefondet, og Jens Stoltenberg svarte i denne salen: Vi kan ikke investere bare i de selskapene SV liker. Etter en politisk dragkamp landet likevel en enstemmig komité på å innføre etiske retningslinjer, og Kristin Halvorsen fikk i sin tid innført innstramming med uttrekk av investeringer i folkerettsstridig okkupasjon. De etiske retningslinjene har tjent oss godt i over 20 år. Oljefondet har vokst, og vi er alle enige om at det skal det fortsette å gjøre. Erfaringen viser at det går an å tjene enorme penger, gjøre investeringer og samtidig ta etiske hensyn. Det å skulle svekke de etiske retningslinjene er å gå baklengs inn i framtiden, når vi mer enn noensinne trenger å ha blikket framover.

Jeg vil også ha klare svar på det som regnes som utenfor gråsonene det stadig vekk snakkes om, som f.eks. missiler levert av RTX, eller teknisk utstyr til bruk på Israels mange «checkpoints», som er helt nødvendig for å kontrollere okkuperte områder.

Vi har gjentatte ganger hørt at finansministeren har sagt at fondet ikke skal investere i selskaper som medvirker til folkerettsbrudd. Jeg venter imidlertid på grep som skal sørge for at dette prinsippet etterlevs.

Jeg merker meg at statsråden ønsker å se videre på måter å øke aktsomhetsvurderingene på når det oppstår store endringer i et land, som ved krig. Jeg tar det på alvor og kommer til å følge det opp framover.

Jeg tar opp SVs forslag. Vi ser at det er grunnlag for en gjennomgang av det etiske rammeverket, men det må ha en retning. Det må ha sivilsamfunnet med seg, og det trenger kunnskap og kompetanse både om menneskerettigheter og om folkeretten.

Presidenten [10:22:49]: Representanten Kirsti Bergstø har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Bjørn Arild Gram (Sp) [10:23:09]: Finansministerens redegjørelse om Statens pensjonsfond utland forrige tirsdag ga en grundig gjennomgang av fondets historikk, de politiske veivalg som er tatt underveis, og de prinsipper og ordninger som er utviklet for å sikre at fondet forvaltes ansvarlig.

Gjennom kloke valg er SPU i dag et av verdens største statlige investeringsfond. Avkastningen på finansinvesteringene har tilført fondet større verdi enn det tilførselen av petroleumsinntekter har gitt, og realiteten er at den årlige tilførselen av midler fra fondet til statsbudsjettet nå faktisk skjer ved å disponere deler av avkastningen av fondet, ikke gjennom å benytte deler av konstantstrømmen fra sokkelen.

Slik er vi nå i en situasjon hvor fondet gjennom fortsatt klok forvaltning kan utgjøre en evigvarende ressurs for det norske samfunnet.

Samtidig viste finansministerens redegjørelse også at det rammeverket som er laget for forvaltningen av fondet, utsettes for dilemmaer og utfordringer. Det er vist til at den teknologiske utviklingen går raskt, og at det bl.a. i utvikling og bruk av banebrytende teknologier skapes nye grensesnitt og mindre tydelige skiller mellom sivil og militær teknologi. Det er også vist til at verdikjedene blir mer komplekse, på tvers av land, sektorer og selskaper.

Samtidig har vi også sett at forutsetningene for fondets investeringer i land brått kan endres vesentlig, noe som kan utløse behov for rask reaksjon i forvaltningen av fondet. Slike forhold reiser opplagt noen grunnleggende utfordringer i spørsmålet om utformingen av det etiske rammeverket, som finansministeren belyste i sin redegjørelse.

Senterpartiet støtter derfor at det nå gjøres en grundig gjennomgang av det etiske rammeverket og hvordan det praktiseres i avveiningen mellom viktige hensyn. I perioden hvor en slik gjennomgang blir gjort, må det unngås at det gjøres disposisjoner som kan utfordre de langsiktige målsettingene og premissene for forvaltningen av fondet.

Det må imidlertid understrekes at Norges Banks mandat legger godt til rette for både aktiv eierskapsutøvelse og for nedsalg basert på risikovurderinger, innenfor målet om høyest mulig avkastning med akseptabel risiko.

Norges folkerettslige forpliktelser skal ivaretas.

Vi må uansett forutsette at det videre arbeidet med denne saken har som grunnleggende utgangspunkt at Statens pensjonsfond utland fortsatt skal være et bredt diversifisert, globalt fond.

På denne bakgrunn vil Senterpartiet gi sin tilslutning til de forslagene Frode Jacobsen på vegne av Arbeiderpartiet fremmet i sitt innlegg.

Bjørnar Moxnes (R) [10:26:07]: Israels nådeløse krig mot Gaza har sjokkert en hel verden: målrettede angrep på sykehus og boliger, titusener av drepte sivile, utsulting av et helt folk. I snitt har Israel drept 30 palestinske barn hver dag.

Det tok fire dager fra Russlands invasjon av Ukraina i 2022 til oljefondet fikk beskjed om å trekke seg ut. Det var riktig. Nå har det vært krigføring i snart to år mot Gaza uten at det har møtt tilsvarende reaksjoner. Tvert imot har det på rekke og rad kommet avsløringer om koblinger mellom oljefondet vårt og Israels krigsmaskin, om investeringer i selskaper som har forsynt israelske stridsvogner, som brukes i bakkeinvasjonen i Gaza – de har fått girsystemer og motorer fra et tysk selskap med oljefondet på eiersiden – om selskaper som frakter komponenter som er helt avgjørende for Israels krigsmaskin og for krigføringen mot Gaza, og, som Dagbladet viste senest i går, om selskaper som leverer til Israels systemer for ansiktsgjenkjenning og overvåking på den ulovlig okkuperte Vestbredden.

Dette er ikke «Big Tech», som Stoltenberg snakker om på inn- og utpust. Dette er israelske selskaper, dypt integrert i Israels krigsøkonomi, som direkte legger til rette for masseovervåking og forfølgelse av palestinere på den ulovlig okkuperte Vestbredden. Om dette sier Jens Stoltenberg ingen verdens ting, selv om denne saken heter «oljefondets investeringer i Israel».

Et klart flertall i befolkningen ønsker ikke at vår pensjonsformue skal være investert i selskaper som medvirker til Israels krigsmaskin, folkemord og okkupasjon. Det mener LO. Det vedtok LOs største forbund, Fagforbundet, senest forrige uke. Det mener grasrota i Arbeiderpartiet, velgerne til Arbeiderpartiet, og en samlet venstreside mener det samme.

Så har vi to partier, som lovet i valgkampen å gjøre mindre for Palestina, og som kritiserte Arbeiderpartiet for å ha vært for mye engasjert i Midtøsten. De partiene heter Fremskrittspartiet og Høyre, og det er dem Arbeiderpartiet nå går til for å lage politikk for oljefondet og for å heve terskelen for å trekke oljefondet ut av selskaper som kan medvirke til folkerettsbrudd. Det er sjokkerende, og det er verdt å merke seg for dem som har stemt på Arbeiderpartiet i den tro at dette partiet vil gjøre mer – og ikke mindre – for Palestina.

Rødt har bedt om en gjennomgang av forvaltningen av oljefondet som involverer sivilsamfunnet, relevante fagmiljøer og Stortinget på grundig vis, og ikke gjøres bak lukkede dører i Finansdepartementet.

Vi har hørt fra Stoltenberg, senest i dag tidlig, at det er mange vanskelige dilemmaer når det gjelder oljefondet. Det er jo sant at det er det, men kanskje ikke sånn Stoltenberg selv tror. Vi får høre om selskapet Caterpillar, som vi trakk oss ut av. Hvorfor ikke investere i selskapet, så lenge vi kjøper varer fra selskapet? Her er det en viktig forskjell: Å kjøpe maskiner fra selskapet gir penger i lomma til selskapet, men å investere i det gir penger i lomma vår, også når deres maskiner brukes til å legge Gaza i ruiner. Det er derfor vi trekker oss ut av det selskapet.

Vi har senest i valgkampen sett at det er store mangler i forvaltningen av oljefondet – når statsråden må hasteinnkalle Norges Bank til møte, og vi også får hasteuttrekk fra selskaper.

Rødt står sammen med alle dem i fagbevegelsen, i arbeiderbevegelsen, som vil trekke oljefondet ut av okkupasjon, og vi forventer at den økte aktsomheten det nå foreligger forslag om, og som vedtas i dag, faktisk fører til et betydelig uttrekk fra israelske selskaper og fra selskaper som er involvert i den ulovlige okkupasjonen av Vestbredden og folkemordet i Palestina. Det vil vi følge opp, det kan jeg love.

Arild Hermstad (MDG) [10:31:24]: Oljefondet er både et symbol på norsk suksess og et symbol på vårt ansvar. Når fondet vokser, vokser også ansvaret. Skal vi være en passiv investor eller en etisk kraft i en verden som går i feil retning?

Dette handler ikke bare om Gaza. Det handler om menneskerettigheter, klima, folkerett og framtidens etiske kompass. Det er ikke ansvarlig forvaltning å tjene penger på folkerettsbrudd, og det er ikke bærekraftig forvaltning å tjene seg enda rikere på en verden som brenner.

MDG fremmer forslag om en helhetlig gjennomgang av rammeverket for oljefondet, et styrket etikkråd med reell tilsynsrolle, bedre forhåndsfiltreringer, og at det må handles raskere i møte med brudd på folkeretten. Sammen med SV, Rødt og Venstre fremmer vi også forslag om at fondet skal trekke seg ut av selskaper som bidrar til den ulovlige okkupasjonen av Palestina, og at investeringene skal være i tråd med Norges folkerettslige forpliktelser.

Dette er ikke radikale krav. Dette er en grunnleggende anstendighet. Hva gjør Arbeiderpartiet? Jo, istedenfor å gå i dialog med de andre rød-grønne partiene og med sivilsamfunnet, og å ta sin egen historie på alvor, har Arbeiderpartiet gått til FrP for å sikre flertall for å uthule etikken. FrP er altså partiet Arbeiderpartiet advarte mot å gi makt i valgkampen. Nå har Arbeiderpartiet valgt å gjøre Sylvi Listhaug til partner i etikkspørsmål for verdens største statlige fond. Det er nesten så man ikke

tror det. FrP får direkte innflytelse over hvordan oljefondet skal håndtere menneskerettigheter og folkeretten. Når disse to partiene finner sammen om oljefondet, er det et kraftfullt signal til alle dem som krever og forventer tydelig tale fra Arbeiderpartiet om at oljefondet ikke kan være medskyldig i folkemord eller grove brudd på menneskerettighetene.

Forslaget som foreligger fra Arbeiderpartiet, er en verdimeslig forskyvning som betyr at det skal bli litt mer ok å eie selskaper som bidrar til å undergrave den framtiden vi ønsker oss. For første gang siden Etikkrådet ble opprettet, foreslår en regjering å suspendere arbeidet deres. Det er uakseptabelt. Etikkrådet skal settes på vent og tvinne tommeltotter mens verden står i brann.

Forslaget fra Arbeiderpartiet er designet for å svekke etikken. Det er feil vei å gå, for fondet er så stort at det i seg selv faktisk kan bidra til å flytte verden lite grann i riktig retning. Dette signalet vil bli lagt merke til. Vi kan jo ikke ende der at vi på marginen synes det er greit å gjøre verden lite grann verre, og det er det som blir resultatet hvis Arbeiderpartiets forslag blir vedtatt. For FrP er det sikkert greit, men er det virkelig det for Arbeiderpartiet?

Det er ikke sånn at rikdom fritar oss for ansvar. Vi kan ikke bare være imot grove folkerettsbrudd så lenge de ikke går ut over oss selv økonomisk. Stoltenberg sier at det er etisk å maksimere avkastningen. Selv når det betyr å tjene penger på selskaper som leverer til krig og okkupasjon, kan det være tilfellet. Det er litt sånn at jeg må gni meg i øynene over denne fallitterklæringen. Vi mener at etikken må skjerpes når fondet vokser. For å sitere Pippi Langstrømpe: «Den som er veldig sterk, må også være veldig snill.»

Det handler ikke bare om å være snill, for fondet skal være et generasjonsfond. Det skal være til glede for våre etterkommere. Arbeiderpartiet ser ut til å tro at det eneste som betyr noe for de kommende generasjonene, er at man har maksimalt antall kroner i verdi i oljefondet. Dette fondet kan også bidra til en tryggere verden, en verden uten farlige klimaendringer, uten folkemord og uten bøllestater som bryter med internasjonal rett, en verden uten grove brudd på arbeiderrettigheter og menneskerettigheter. Skal vi bidra til det med denne enorme muskelen vi har i oljefondet, trenger vi å skjerpe de etiske retningslinjene, ikke uthule dem, sånn Arbeiderpartiet nå ønsker og ser ut til å ville gjøre.

Forrige gang Jens Stoltenberg var finansminister, fantes det ingen etiske retningslinjer for fondet. Nå ser det ut som han kan lengte tilbake til den tiden da man trodde at markedet kunne fikse alt, også det moralske kompasset. Det er et historisk feilgrep.

Verdens største fond må tåle verdens strengeste etiske krav. Et fond som forvalter framtiden til våre barn,

må ikke samtidig bidra til at barns framtid ødelegges i andre land.

Jørgen H. Kristiansen (KrF) [10:36:22]: I likhet med flere av de andre partiene stusser også KrF over at forslagene i denne saken fremmes tirsdag morgen og trolig vedtas samme dag. Det gjelder tross alt verdens største fond, og da bør en kunne ta seg noe mer tid, f.eks. med en eller annen form for komitébehandling.

Når det er sagt, slutter KrF opp om finansministerens hovedbudskap i redegjørelsen om oljefondet. Norge står i den mest alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen på lang tid. Økonomisk politikk og utenriks- og sikkerhetspolitikk er blitt tettere sammenvevd. Det samme gjelder handelen mellom land og bedrifter. Teknologiselskaper er en del av verdikjeden til de fleste virksomheter, også våpenindustrien.

Vi merker oss også finansministerens understreking av at Etikkrådet tidligere i år har varslet at de har flere teknologiselskaper under utredning knyttet til kriteriene for menneskerettigheter og krig og konflikt. KrF er enig med finansministeren i at et fond som ikke kan være investert i verdens største selskaper, neppe kan forbli et globalt indeksfond. Det vil kunne øke risikoen eller redusere den forventede avkastningen.

Jeg vil også minne om at oljefondets beslutning om å trekke seg ut av det amerikanske selskapet Caterpillar vakte sterke reaksjoner i USA. Amerikansk UD sa bl.a. til NRK: «Vi er svært bekymret over beslutningen fra det norske oljefondet, som ser ut til å være basert på urettmessige påstander mot Caterpillar og den israelske regjeringen.» Finansavisen har også på en god måte vist hvor mye Norge faktisk tapte på nedsalget av Caterpillar.

KrF vil sterkt advare mot at Stortinget politiserer fondet og bruker det som et utenrikspolitisk verktøy. Som vi også sa forrige gang Stortinget debatterte dette, vil det først og fremst ramme oss selv.

Forslaget om å utelukke alle israelske selskaper fra oljefondets investeringer bare fordi de er israelske, er rett og slett uansvarlig. Oljefondet utelukker ikke land, det utelukker enkeltelskaper.

Jeg synes ellers det er vanskelig å skjønne at partiene som foreslår en sånn Israel-boikott, ikke forstår at det vil bli tolket som at Norge bruker fondet som et utenrikspolitisk virkemiddel. Forslaget vil undergrave fondets tillit og troverdighet internasjonalt og sette tilgangen til viktige markeder – og dermed våre felles sparepenger – i fare. Det er ikke Norge tjent med, og våre barnebarn er heller ikke tjent med det.

KrF støtter at det foretas en gjennomgang av det etiske regelverket for fondet. Vi må også huske at det er en etisk forpliktelse å forvalte fondet med sikte på varig verdiskaping for dagens og framtidige generasjoner,

sånn Stortinget understreket enstemmig for fire år siden.

Oppsummert: KrF kommer til å støtte de fire forslagene representanten Frode Jacobsen fremmet.

Grunde Almeland (V) [10:39:43]: Jeg mener vi må starte med det som faktisk er bakteppet for denne saken, nemlig at Gaza fortsatt ligger i ruiner, og selv om det fortsatt er snakk om våpenhvile, vet vi alle hvor skjør den er. Hver dag som går, er en kamp for liv, helse og verdighet for millioner av mennesker. Dette må vi ha med oss når vi snakker om forvaltningen av oljefondet, for den forvaltningen må speile den virkeligheten vi står i akkurat nå, med tydelige etiske retningslinjer og større evne til å reagere raskt når situasjoner endrer seg. Til sjuende og sist handler det også om å bevare tilliten og legitimiteten til fondet. Å unngå at oljefondet er investert i ulovlig okkupasjon og folkerettsstridig, brutal krigføring, vekker stort engasjement blant nordmenn.

Derfor synes jeg det er skuffende at Arbeiderpartiet, et parti som hevder å stå i en sterk solidarisk tradisjon, velger å gå til det jeg vil kalle Stortingets minst progressive partier for å danne flertall om oljefondets etiske ryggmarg. Det er symptomatisk for en regjering som hele tiden har vært bakpå og på etterskudd i møte med en av de mest brutale krigføringene vi har sett i nyere tid. Med finansministeren og statsministeren i spissen har man gjennom hele prosessen insistert på at alt er under kontroll når det gjelder oljefondet. Først etter at mediene avslørte at virkeligheten var en annen, endte man opp i en situasjon der oljefondet solgte seg ut av enkeltelskaper. Det burde ha skjedd umiddelbart. Systemet i oljefondet burde reagert umiddelbart, men i stedet endte vi opp med en situasjon der vi hadde aktive diskusjoner i Stortinget der finansministeren hele tiden pekte på hvem andre enn seg selv som hadde ansvaret.

Det jeg synes er provoserende nå, er finansministerens nyeste talepunkt: å framstille det som en motsetning på den ene siden å skulle oppnå høyest mulig avkastning og på den andre siden å ivareta helt grunnleggende etikk og moral. Det er det ikke. Det er de samme talepunktene og samme advarslene som fantes da vi innførte etikkregelverket. Når vi står her i dag, vil jeg også minne om at det bare er to måneder siden regjeringens medlemmer i valgkampen sa at regelverket fungerte godt. Når man to måneder senere står og sier at verden nå har endret seg så dramatisk at vi må se på en helt annen type styring av fondet, lurer jeg på hva som har skjedd fra valgkampen til nå, i hvert fall hva som har skjedd med regjeringens syn på verden.

Vi kan oppnå høy avkastning og senke terskelen for nedsalg i selskaper knyttet til ulovlig krig. Vi sier ikke i

Venstre at terskelen bør oppheves, og at vi skal selge oss ut av alle de største tekselskapene i verden, men vi sier at det må finnes gode mekanismer også for å senke terskelen når vi ser så alvorlige situasjoner som vi bl.a. ser i Gaza. Det er mulig å ha et godt og trygt regelverk og god og trygg styring av oljefondet og samtidig ivareta helt grunnleggende etikk.

Jeg vil gjerne si litt om forslag Venstre stemmer for og imot, og forslag vi fremmer. Vi i Venstre er enige med bl.a. Arbeiderpartiet i målet om at oljefondet skal være et globalt indeksfond. Vi mener ikke at det forvaltningsmessig blir riktig at en ekstern aktør, helt uten tilknytning til det norske offentlige systemet, skal avgjøre hvilke selskaper oljefondet skal være investert i og ikke, og derfor kan vi ikke stemme for SVs forslag om å legge FNs lister til grunn. Der vi imidlertid skiller lag med Arbeiderpartiet, er at det er vår klare mening at når Israel er involvert i en folkerettsstridig krig, hvor det til og med foregår en prosess for å avgjøre om det er et folkemord, da kan ikke det norske oljefondet være investert der. Så enkelt er det. Derfor mener vi at det er oljefondets investeringer i Israel som skal stilles i bero, ikke Etikkrådets vurderinger.

Det vi snakker om i dag, handler om å beskytte fondets legitimitet og Norges troverdighet over tid. Å trekke oss ut av investeringer som bidrar til folkerettsstridig krig, er riktig nå, og det er en investering i tillit for framtiden.

Avslutningsvis vil jeg ta opp de forslagene Venstre har fremmet i denne saken.

Presidenten [10:44:38]: Representanten Grunde Almeland har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Jens Stoltenberg [10:45:02]: I redegjørelsen jeg ga Stortinget den 23. oktober, beskrev jeg hvordan verden har endret seg siden de etiske retningslinjene ble vedtatt, og jeg argumenterte for at rammeverket bør gjennomgås. Jeg er glad for støtten dette har fått i debatten i dag.

I redegjørelsen redegjorde jeg for en lang rekke endringer, utfordringer og dilemmaer som reiser grunnleggende spørsmål om utformingen av det etiske rammeverket for pensjonsfondet. Jeg pekte bl.a. på at det blir stadig vanskeligere å trekke en klar grense for når selskaper medvirker til grove etiske normbrudd. Ulike lister og rapporter peker bl.a. på noen av verdens største selskaper når det gjelder medvirkning til Israels ulovlige okkupasjon og krigføring i Gaza.

Det er også en økende konsentrasjon av verdier i internasjonale aksjemarkeder. De sju mest verdifulle selskapene utgjør alene 16 pst. av fondets aksjebeholdning. Med dagens retningslinjer for utelukkelse må vi være forberedt på at vi ikke lenger kan være investert i

de største selskapene i verden. Da vil det ikke forbli et bredt, globalt indeksfond. Det vil kunne øke risikoen eller redusere den forventede avkastningen.

Dagens rammeverk kan gjøre det vanskelig for Etikkrådet og Norges Bank å handle så raskt og presist som situasjonen tilsier når krig og konflikt endrer forutsetningene for fondets investeringer. Tiden er inne for at det etiske rammeverket og praktiseringen av dette bør gjennomgås for å sikre en god balanse mellom viktige hensyn. Samtidig har jeg flere ganger understreket at det er nødvendig med midlertidige tiltak i påvente av et nytt rammeverk. Også dette handler om å beskytte fondet.

Jeg er glad for at mange i debatten er så tydelige på at pensjonsfondet fortsatt skal være et bredt diversifisert globalt fond. Jeg er også glad for støtten i debatten til å gjennomgå det etiske rammeverket. En slik utredning vil være i tråd med tradisjonen om grundige vurderinger av viktige veivalg. Det foreligger fra Arbeiderpartiet et forslag om midlertidig å stille i bero tilrådinger og beslutninger etter retningslinjene for observasjon og utelukkelse av selskaper. Jeg legger til grunn at forslaget innebærer at selskaper Etikkrådet undersøker, følges opp av Norges Bank gjennom den ordinære eierskapsutøvelsen. Det vil i så fall innebære at Norges Bank kan ta opp eventuelle bekymringer i sin dialog med selskapene innenfor sitt mandat – og innenfor sitt mandat eventuelt selge seg ut.

La meg minne om at det store flertallet av de israelske selskapene fondet har solgt seg ut av, har skjedd som følge av Norges Banks ansvarlige forvaltning og forhøyede aktsomhet, ikke som følge av tilråding fra Etikkrådet. Siden utgangen av 2023 er antallet israelske selskaper i fondet redusert fra 76 til 33. Av disse er sju utelukket etter tilråding fra Etikkrådet, mens resten har Norges Bank besluttet selv, innenfor sine rammer for ansvarlig forvaltning. Selv om Etikkrådet midlertidig ikke vil gi tilrådinger om utelukkelse, vil Norges Bank fortsatt ha mulighet til å selge seg ut av selskaper innenfor sitt mandat i markeder der fondet er investert. Jeg er glad for at mange har pekt på at det kan være nødvendig med styrket aktsomhet og raskere reaksjon i situasjoner der forutsetninger for fondets investeringer i et land endres vesentlig i løpet av kort tid, f.eks. som følge av krig. Det vil kunne fange opp noen av de erfaringene vi har hatt fra tidligere i år rundt fondets investeringer i Israel.

Dagens retningslinjer er gjennom flere år forankret i Stortinget gjennom behandling av stortingsmeldinger, merknader og vedtak. De midlertidige tiltakene et flertall i debatten har gitt uttrykk for at de støtter, innebærer en vesentlig omlegging av dagens praksis for utelukkelse av selskaper i påvente av nye retningslinjer. Jeg mener derfor det er hensiktsmessig med et klart vedtak

fra Stortinget i dag for at regjeringen skal ha et godt grunnlag for å sette i verk tiltak i tråd med forslag nr. 20, fra Arbeiderpartiet.

Alt dette handler om å ta vare på pensjonsfondet vårt, som nå er blitt den viktigste inntektskilden for å finansiere det norske velferdssamfunnet.

Presidenten [10:49:49]: Det blir replikkordskifte.

Tom Staahle (FrP) [10:50:02]: Takk til finansministeren for redegjørelsen.

Nå har Arbeiderpartiet vendt seg til FrP, Høyre og de andre borgerlige partiene for å skape trygghet for fondets framtid. Om noen dager skal Arbeiderpartiet sette seg ned og forhandle fram et statsbudsjett med venstresiden, som jo ønsker å ta fondet i en helt annen retning, slik vi har hørt fra talerstolen i dag. Kan finansministeren garantere at Arbeiderpartiet ikke bryter de vedtak Stortinget eventuelt gjør i dag, i de kommende budsjettbehandlingene?

Statsråd Jens Stoltenberg [10:50:39]: Det er klart at hvis det gjøres vedtak i Stortinget i dag, vil Arbeiderpartiet og regjeringen respektere og følge de vedtakene. Det må et nytt flertall til for å endre flertallsvedtak her. Dette er også forslag Arbeiderpartiet støtter. Det er Arbeiderpartiet som har fremmet dem i Stortinget, og som har hatt dialog med alle partier på Stortinget om dem. Vi ønsker selvfølgelig bredest mulig tilslutning til dem.

Grunnen til at vi mener at det er nødvendig med så tydelige vedtak fra Stortinget, er at dagens retningslinjer er forankret i Stortinget gjennom stortingsmeldinger, merknader og vedtak. Derfor bør også en vesentlig omlegging av dagens praksis, som følger av de midlertidige tiltak som er foreslått fra Arbeiderpartiets side, ha en tydelig forankring i Stortinget. Derfor er det viktig at det fattes vedtak, og vi vil selvfølgelig følge de vedtakene.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Tom Staahle (FrP) [10:51:31]: Da legger vi den garantien til grunn.

Det er jo en henvisning til folkeretten i et av disse forslagene. Er det slik at den henvisningen til folkeretten gjelder Norges forpliktelser, eller vil det også omfatte selskaper Statens pensjonsfond er investert i? Er det det man legger til grunn fra regjeringens side?

Statsråd Jens Stoltenberg [10:52:00]: Det er stater som skal etterleve folkeretten, og det er stater som da må holdes ansvarlige overfor folkeretten, så dette handler om Norges forpliktelser overfor folkeretten. Det er en selvsagt forutsetning at uansett hva vi gjør

som stat, skal det være i henhold til folkeretten. Det gjelder når vi investerer i store statlige selskaper, som Equinor eller Statkraft, det gjelder når Norge har soldater i utlandet, f.eks. i Afghanistan, og det gjelder selvfølgelig når vi investerer i Statens pensjonsfond. Folkeretten ligger til grunn for alt den norske stat gjør.

Tom Staahle (FrP) [10:52:34]: Da er det interessant å løfte fram at man trakk seg ut av selskapet Caterpillar. Finansavisen har beregnet at oljefondet har gått glipp av rundt 6 mrd. kr i verdistigning samt 170 mill. kr i potensielt utbytte fra investeringen vi hadde i Caterpillar. Aksjekursen har steget med opp mot 40 pst. siden Norge gikk ut. Var det slik at dette uttrekket av Caterpillar fra oljefondet ensidig var begrunnet med våre folkerettslige forpliktelser, eller var det andre vurderinger som lå til grunn?

Statsråd Jens Stoltenberg [10:53:06]: Det var ikke begrunnet med våre folkerettslige forpliktelser. Det var begrunnet med de etiske retningslinjene, og de går langt utover det folkeretten forplikter den norske stat til å gjøre.

Eksempelet med Caterpillar understreker et dilemma vi står overfor. Dette er retningslinjer som er vedtatt etter forslag fra den daværende Bondevik-regjeringen, og senere Solberg-regjeringen, som et samlet storting sluttet seg til, også Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet. De retningslinjene har fungert bra, men nå ser vi noen utilsiktede konsekvenser. Det er ikke Stortingets eller regjeringens oppgave å peke på enkeltselskaper, men hvis vi ser at retningslinjene vi har vedtatt, innebærer konsekvenser vi er uenig i, er det vårt ansvar å endre retningslinjene – ikke å mene noe om enkeltselskaper.

Jeg oppfatter at det er en økende tilslutning i Stortinget til at resultatet av de retningslinjene et samlet storting tidligere har sluttet seg til, ikke er det vi ønsker. Da er det ikke vårt ansvar å begynne å politisere enkeltbeslutninger, men vårt ansvar som politikere å endre retningslinjene slik at Etikkrådet og Norges Bank får retningslinjer vi mener er mer tilpasset en ny virkelighet.

Henrik Asheim (H) [10:54:22]: På finansministeren kan det nå noen ganger høres ut som at dette nærmest har oppstått som et forslag bare i Stortinget, men dette kommer som et resultat av redegjørelsen finansministeren selv har gitt.

Stortinget behandler de etiske retningslinjene for oljefondet i fondsmeldingen hvert år, senest i juni i år. Den gangen fremmet Høyre et forslag om å gå grundig gjennom det etiske rammeverket, nettopp av de årsakene finansministeren nå trekker frem, f.eks. at verden er mer komplisert og selskapene større. Den gangen forsikret finansministeren, og uttalte også til Stortinget, at han

hadde tillit til at både Etikkrådet og Norges Bank fulgte opp retningslinjene på en god måte. Så får vi et inntrykk av at det nå haster så mye at vi altså i dag skal behandle et forslag som er lagt frem kl. 8.30 i morges, og vedta det i Stortinget kl. 15.

Hva er det som har endret seg siden behandlingen av fondsmeldingen, og hva er det som gjør at dette nå haster veldig å få vedtatt i Stortinget?

Statsråd Jens Stoltenberg [10:55:20]: Jeg kan forsikre om at det regjeringen skal gjøre, kommer vi til å gjøre på en grundig og ordentlig måte. For det første ønsker vi å gjennomføre en utredning. Det vil ta mange måneder, kanskje over et år, med utredning, høring på gjerne tre måneder, en stortingsmelding og deretter behandling her i Stortinget. Det er en svært grundig og omstendelig prosess, som bør være grundig og omstendelig – slik den har vært hver gang vi har gjort endringer i det etiske rammeverket.

Vi mener at det mens den utredningen pågår, er nødvendig med noen midlertidige tiltak for å hindre at det basert på dagens retningslinjer fattes vedtak som er i strid med det som er ønsket til – la meg legge til grunn – et flertall i Stortinget om hvordan disse retningslinjene skal fungere. Vi skal selvfølgelig også ta oss tid til å utforme den nye instruksen til Norges Bank og Etikkrådet for at det blir fulgt opp på en forsvarlig måte. Det vi trenger nå, er et politisk grunnlag i Stortinget, der etiske retningslinjer er forankret, til å kunne fravike det som har vært praksisen i henhold til det Stortinget tidligere har gitt sin tilslutning til.

Henrik Asheim (H) [10:56:27]: Det vedtaket vil finansministeren få i dag, også med Høyres stemmer. Det er svært viktig at dette forvaltes på en skikkelig måte.

En viktig del av det å forvalte oljefondet, som er et av verdens største fond og folkets sparepenger, er at det gjøres forutsigbart, og uten at det er veldig store endringer over kort tid. Når man har løftet denne problemstillingen under finansministerens tid som finansminister, hvor finansministeren selv har avvist at dette er nødvendig å gjøre en utredning av, er det derfor litt spesielt. Det kan jo ikke være sånn at verden har forandret seg dramatisk fra juni og frem til november.

Spørsmålet er derfor hvorfor finansministeren ikke informerte Stortinget i fondsmeldingen eller anbefalte den utredningen vi foreslo, da man behandlet fondsmeldingen i juni, og hvorfor dette nå haster så mye at det må vedtas allerede i dag.

Statsråd Jens Stoltenberg [10:57:21]: Det er viktig å diskutere prosess, men jeg vil starte med å si at jeg er veldig glad for at vi er enig i substansen, nemlig at vi trenger en grundig gjennomgang av retningslinjene, og

at det er nødvendig med midlertidige tiltak. Jeg kan forsikre om at regjeringen kommer til å bruke den nødvendige tiden på både iverksettelse og utforming av midlertidige tiltak, og selvfølgelig også på utredning, høring og etter hvert stortingsmelding.

Det som har blitt tydeligere og tydeligere for hver måned som har gått, er at dagens retningslinjer kan innebære at vi trekker oss ut av noen av verdens største selskaper. Det mener jeg er i strid med intensjonen for fondet, som skal være et bredt globalt fond. Vi tar ansvar for å handle, og så trenger vi en politisk forankring av det i Stortinget, fordi det innebærer et klart avvik fra de retningslinjene og den praksisen som tidligere har vært forankret i Stortinget.

Kirsti Bergstø (SV) [10:58:21]: Vi har hørt finansministeren i dag si at han skal trygge fondet. Det har blitt gjentatt flere steder. Jeg vil be finansministeren om å reflektere over det å trygge fondet opp mot sine tidligere utsagn om at fondet ikke skal være investert i selskaper som medvirker til brudd på folkeretten, ulovlig okkupasjon og krigføring. Jeg vil også spørre om det er noe ved de forslagene som er til behandling i dag, som vil påvirke eller endre den gjennomgangen finansministeren selv har varslet om fondets investeringer, og om det muliggjør nødvendige uttrekk av selskaper som nettopp medvirker til folkerettsbrudd, ulovlig krig og okkupasjon.

Statsråd Jens Stoltenberg [10:59:18]: Ingen i denne sal ønsker at Norge skal medvirke til folkerettsbrudd, men det som er problemet, er at det er vanskelig å sette grensen for når man gjør det. Jeg har pekt på f.eks. uttrekket fra Caterpillar, som gjør veldig mye vi alle synes er helt utmerket, og så er det en liten del, en svært liten del, av de produktene de lager, som selges til USA, ombygges i Israel og så brukes til folkerettsstridig okkupasjon og virksomhet på Vestbredden.

Da er spørsmålet om det å eie en liten andel av det selskapet gjør oss medansvarlig for disse handlingene. Det er der uenigheten går – hvor den grensen skal trekkes. Den kommer enda tydeligere fram når vi begynner å snakke om de store tekselskapene.

Jeg aksepterer at f.eks. FNs spesialrapportør setter Microsoft, Alphabet og Amazon på sine lister, for jeg går ut fra at de selskapene leverer datatjenester til det israelske forsvaret. Det er ikke det samme som å si at det at vi er investert med 1–2 pst. i disse selskapene, gjør at Norge dermed er medansvarlig for Israels folkerettsbrudd. Det er disse vanskelige grensedragningene vi nå må trekke på en ny måte.

Bjørnar Moxnes (R) [11:00:38]: I august kunne vi lese at to av tre vil ha oljefondet ut av selskaper som bi-

drar til israelske folkerettsbrudd, men blant Arbeiderpartiets velgere var tallet høyere – 80 pst ville ha oss ut. Dette kravet vet vi at også LO stiller seg bak. LOs og også Norges største fagforbund, Fagforbundet, vedtok dette kravet senest forrige uke. Vi er klar over at også AUF står bak dette kravet, sammen med venstresiden.

Det handler ikke primært og først og fremst om «Big Tech», men om israelske selskaper, som er dypt integrert direkte i Israels krigsøkonomi.

Hva er Stoltenbergs svar til AUF, til LO, til Fagforbundet og til åtte av ti av Arbeiderpartiets egne velgere?

Statsråd Jens Stoltenberg [11:01:42]: Svaret er at Arbeiderpartiet, regjeringen og flertallet i Stortinget selvfølgelig fortsatt er opptatt av ikke å bidra til folkerettsbrudd. Det er ikke det denne diskusjonen handler om. Det den handler om, er hvor grensen går for at man kan si at man bidrar til folkerettsbrudd. Da har jeg altså nevnt de store tekselskapene, som helt sikkert leverer tektjenester til Israel. Det å eie en liten andel av de selskapene, gjør det oss til ansvarlige for folkerettsbrudd? Jeg mener det ikke er åpenbart.

Jeg hadde et veldig godt møte med LO-sekretariatet i går. Jeg dro gjennom disse resonnementene jeg også hadde i redegjørelsen, om dilemmaene og om utfordringene. Jeg skal ikke snakke på vegne av alle i det møtet, men jeg opplever at det er en forståelse for at vi i hvert fall står overfor noen grunnleggende dilemmaer, som gjør at vi nå må gå gjennom disse retningslinjene på nytt. Det gjelder ikke minst det å ha mulighet til å trekke oss raskere ut av krigssoner, men også for å sikre dette fondet, som er den absolutt viktigste inntektskilden for å finansiere velferdssamfunnet, vår felles velferd – mer enn hver fjerde krone på statsbudsjettet.

Arild Hermstad (MDG) [11:02:54]: De forslagene som er lagt fram av Arbeiderpartiet, sender et signal til verden om at etikk kanskje er blitt litt mindre viktig for oljefondet. Det er iallfall vår tolkning. Det er ikke noen eksplisitt referanse til de etiske retningslinjene i de forslagene som legges fram i dag. Det som skjer, er at Etikkrådet nå vil stilles i bero.

Det jeg har lyst til å spørre finansministeren om, er: Betyr dette at øvrige deler av de etiske retningslinjene nå også settes i bero? Det er henvisninger til folkerettsbrudd, og det er henvisninger til folkerettsforpliktelsene Norge har, men jeg finner egentlig ikke noen generell henvisning til de etiske retningslinjene. Er det også sånn at de nå, i påvente av den nye utredningen, faktisk ikke gjelder lenger for oljefondet?

Statsråd Jens Stoltenberg [11:03:56]: Dersom Stortinget vedtar forslagene fra Arbeiderpartiet, og spesielt det tredje, altså forslag nr. 20, innebærer ikke det at vi

ikke lenger skal være opptatt av etikk i forvaltningen av pensjonsfondet, heller ikke i den midlertidige overgangsperioden hvor vi iverksetter midlertidige tiltak.

Det som stilles i bero, er to virkemidler, observasjon og utelukkelse, i henhold til de retningslinjene som regulerer det. Som jeg prøvde å få fram i innlegget mitt, skal vi fortsatt ta etiske hensyn gjennom Norges Banks ansvarlige forvaltning. Det store, store flertallet av selskaper vi har trukket oss ut av i Israel, skyldes ikke Etikkrådets vedtak, men Norges Banks ansvarlige forvaltning. Det skal fortsatt gjelde.

Det andre er at der Etikkrådet identifiserer et selskap og deler informasjonen med Norges Bank, kan Norges Bank ha en aktiv eierskapsdialog – en viktig del av å håndheve etiske hensyn.

Det tredje er selvfølgelig at folkeretten skal gjelde for alt vi gjør. Etikken skal fortsatt være styrende, men vi må finne andre gresndragninger for noen av de vanskelige avveiningene og dilemmaene vi står overfor.

Jørgen H. Kristiansen (KrF) [11:05:08]: Jeg har et par spørsmål det hadde vært interessant å høre statsrådens tanker og refleksjoner om.

Det første er: Hvordan opplever finansministeren at den utenrikspolitiske og den sikkerhetspolitiske situasjonen har endret seg for Norge de siste årene?

Det andre spørsmålet er: Hvor skal en sette grensen? Apple, Alphabet og Microsoft leverer alle via-via til våpenindustrien. Det vil alltid være en eller annen form for underleverandør som leverer via noen til noen. Har statsråden noen refleksjoner om hvor vi skal sette denne grensen?

Statsråd Jens Stoltenberg [11:05:50]: En av grunnene til at jeg mener det er viktig med en ordentlig gjennomgang nå, er nettopp at det å sette den grensen er veldig vanskelig. Det har vi hatt en del eksempler på, og jeg tror vi også kan få flere eksempler i framtiden dersom vi ikke nå innfører midlertidige tiltak for å hindre vedtak om utelukkelse i påvente av nye retningslinjer. Det håper jeg vi skal få gode svar på gjennom den utredningen og stortingsmeldingen vi eventuelt senere skal legge fram for Stortinget.

Når det gjelder hva slags verden vi lever i, er det jo en farligere verden. Det gjør at noen av disse dilemmaene settes mer på spissen, bl.a. at vi har store innkjøp fra store selskaper vi har utelukket fordi vi mener at de begår grove etiske normbrudd. Det gjelder f.eks. de nye fregatene våre. Det er et paradoks at vi kan overføre hundretalls milliarder til et selskap vi er utelukket fra, men ikke motta mye mindre beløp i utbytte – å tilføre selskapet penger er i orden, mens det å motta penger fra selskapet er uetisk. Det er vanskelig å forstå, og det er blant de dilemmaene som nå bør opp på dagsordenen.

Det siste jeg skal si, er at vi er opptatt av at vi gjør dette for norske interesser. Vi gjør det ikke på grunn av press fra andre land.

Presidenten [11:06:56]: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ingrid Fiskaa (SV) [11:07:15]: Det beste som kan seiast om dei nye forslaga til Arbeidarpartiet, som er fremja i dag, er at dei er avklarande. Arbeidarpartiet – med allierte – vil altså ha mindre etikk og endå svakare etterleving av folkeretten, som jo er ei kjerneinteresse for norsk sikkerheit. Arbeidarpartiet vil ha meir vekt på avkastning. Det er den kortsiktige økonomiske interessa som her talar sitt tydelege språk, ikkje den langsiktige interessa vår i ei verd med respekterte internasjonale spelereglar.

Finansministeren og regjeringa seier dei ikkje vil ha politisering av oljefondet. La meg dvela litt ved den påstanden. Det er altså politisk ikkje å villa støtta opp under grove folkerettsbrot, men det er ikkje politisk å argumentera sikkerheitspolitisk for økonomiske investeringar, som utan tvil eigentleg handlar om frykt for reaksjonane til Trump. Det er altså ikkje politisk å bidra til massemord, okkupasjon, krigsforbrytingar og folkemord. Det er altså ikkje politisk å be Etikkrådet om ikkje å gjera jobben sin, på ubestemt tid. Dette er ikkje truverdig.

Me hugsar bakgrunnen for at denne saka kom opp i sommar. Det var grelle eksempel på at oljefondet investerer i våpenselskap som leverer våpen til Israels krigsmaskineri. Oljefondet er framleis investert i fleire av desse våpenselskapa. Seinast i går såg me nye saker om investeringar i selskap som leverer overvakingsteknologi til Israels skrekkfilmaktige overvaking av og kontroll over palestinarane på Vestbreidda, og teknologi som styrer våpena som er retta mot sivile palestinarar. Teknologiselskapa brukar Vestbreidda og Gaza som laboratorium for det andre autoritære regime garantert vil ta i bruk etter kvart. No vil altså Arbeidarpartiet – med sine nye alliansepartnarar – fortsetja å bidra til at denne dystopien skal bli verkelegheit fleire plassar i verda. Eg takkar finansministeren for den avklaringa.

Marie Sneve Martinussen (R) [11:10:12]: Jeg har blitt spurt av mange journalister i vandrehallen nå om hva dagens vedtak gjør for samarbeidsklimaet på den røde og grønne siden i norsk politikk. Jeg har sagt, som sant er, at dette er en dårlig dag for samarbeidsklimaet. Det sier seg selv. Det handler ikke bare om at man gjør opp viktig politikk med FrP og Høyre, men også om det politiske innholdet i vedtakene som nå gjøres. Man tilsetter regler før man har laget nye regler. Ærlig talt skjønner jeg ikke hvorfor man tør å gjøre det. Rødt har

også etterspurt en gjennomgang av regelverket, og vi mener at det må endres, men det er noe helt annet å si at mens vi gjør den gjennomgangen for kanskje å endre det, skal vi tilsidesette de reglene vi har i dag.

Det som er helt klart, er at det ikke er noen vedtak som gjøres i dag, som hindrer regjeringen og Arbeiderpartiet i å rydde opp i oljefondets investeringer i Israel. Ja, jeg snakker om Israel, for som man ser på skjermen her, handler denne saken om oljefondets investeringer i israelske selskaper. Man skulle tro den handlet om oljefondets investeringer i Meta og Google, men det er ikke det denne saken handler om.

Oljefondet trakk seg ut av Russland i sin tid. Ja, KrF, oljefondet utelukker faktisk land. Det har vi historikk på å gjøre, og det er den dobbeltmoralen veldig mange i Norge har reagert på i det siste. På samme måte har regjeringen fullstendig mulighet til å trekke oljefondet også ut av Israel og israelske selskaper.

Det lille halmstrået som ligger her til noe forbedring, er denne økte aktsomheten og raskere responsen man sier man skal drive på med. Jeg må si i dag at jeg forventer at regjeringen følger opp det halmstrået, at det ikke bare er et halmstrå.

Vi har diskutert lenge at vi ikke skal politisere oljefondet, men det man gjør i dag, ved å vinge klippe Etikkrådet, er egentlig å flytte det nærmere politisk ledelse – til Norges Bank, til Finansdepartementet. Det blir altså et større politisk ansvar på regjeringen for å sikre at oljefondet ikke er investert i selskap som direkte bidrar til Israels krigføring og ulovlige okkupasjon. De tre selskapene Ness Technologies, Matrix IT og One Software, som Dagbladet på mandag avslørte at oljefondet er investert i, er veldig gode, konkrete eksempler på selskap oljefondet burde trekke seg ut av – spesielt i lys av det vedtaket som gjøres i dag, om økt aktsomhet og rask respons, og i lys av de forsøkene på beroligelse statsråden har kommet med fra talerstolen i dag.

Tom Staahle (FrP) [11:13:12]: Det har vært interessant å følge denne debatten, og de synspunkter som er fremmet fra denne talerstolen fra flere av partiene, var vel ikke uventet.

Vi er nå invitert til å votere over en rekke løse forslag og forslaget fremmet av representanten Jacobsen ved innledningen av debatten i dag.

Når det gjelder det fjerde forslaget fra Arbeiderpartiet, vil vi, sett i lys av den diskusjonen som nå har pågått i salen, fortsatt kunne havne i en diskusjon om hva som er brudd eller ikke brudd på de folkerettslige forpliktelsene. Jeg synes finansministeren svarte godt på min utfordring om det i replikkordskiftet, men det blir jo en interessant diskusjon å følge, også sett i lys av at Arbeiderpartiet nå skal gå inn i forhandlinger med de partiene

som har ytret seg kritisk om dette fra denne talerstolen. Det er en diskusjon vi skal følge.

Fremskrittspartiet har lagt merke til den garantien finansministeren ga ved inngangen til budsjettforhandlingene. Det legger vi oss på minnet.

Fremskrittspartiets gruppe kommer nå til å stille seg bak forslaget fra representanten Jacobsen ved votingen senere i dag.

Mímir Kristjánsson (R) [11:14:32]: Regjeringens og finansministerens fremste hensyn her i dag har vært å beskytte oljefondet, men det finnes et hensyn som er enda viktigere enn det, og det er å beskytte palestinerne. Det er ikke det norske oljefondet som er utsatt for folkemord, systematiske folkerettsbrudd og ulovlig okkupasjon, og som står i fare for utslettelse. Det er det palestinske folket som er.

I dag går Arbeiderpartiet sammen med Høyre og Israel-vennene i Fremskrittspartiet om å sette Etikkrådet i Norge ut av spill i et forsøk på å frede oljefondets investeringer i selskapene til bestevennene til Trump i «Big Tech» i USA, og i andre selskap som bidrar til folkerettsbrudd og folkemord i Palestina.

Jeg tror ikke det var mange av Arbeiderpartiets velgere, jeg tror ikke det var mange av Arbeiderpartiets medlemmer, og jeg tror faktisk ikke det var så mange av Arbeiderpartiets stortingspolitikere som hadde trodd at dette skulle skje når de gikk til valg for to måneder siden. Jeg tror rett og slett ikke at det store flertall av det norske folk hadde forventet at det neste som skulle skje nå, var et forsøk fra finansministeren på å frede våre investeringer i selskap som bidrar til folkerettsbrudd og folkemord i Palestina.

Dette er et forsøk på å få denne saken ut av verden og legge den død. La oss ta en utredning, så snakker vi om det igjen om et og et halvt år. Det forsøket vil jeg bare fortelle finansministeren at ikke vil lykkes. Regjeringen får ikke fred om dette. Når Etikkrådet blir satt ut av spill i dag, er ansvaret enda mer direkte plassert hos Finansdepartementet og hos finansministeren. Da er det ikke noe etikkråd å gjemme seg bak, så da vil kampen fortsette for de partiene her inne som står opp for palestinerne og for å trekke oljefondet ut både av israelske selskaper og av internasjonale selskaper som bryter folkeretten og bidrar til folkemord.

Bill Clinton, en mann jeg er sikker på at finansministeren iallfall på ett tidspunkt i livet har sett opp til, sa på et tidspunkt, da han skulle beskrive det han kalte «compassionate conservatism», konservatisme med et menneskelig ansikt: I want to help you, I really do, but I can't, I just can't.

Det er den hjelpen regjeringen gir til palestinerne i dag: Ja, vi vil hjelpe dere, det vil vi virkelig, men sorry, vi kan bare ikke.

Det er ikke spesielt lystig for denne sal.

Presidenten [11:16:38]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.

Sak nr. 11 [11:17:25]

Interpellasjon fra representanten Ine Eriksen Søreide til utenriksministeren:

«Som følge av nye amerikanske tollsatser på varer fra europeiske land, EUs behov for å beskytte egne markeder mot varedumping fra tredjeland og EUs utfordringer med konkurransekraft er Norge i en utfordrende situasjon i vårt klart største marked, EU. EØS-avtalen gjør at vi ikke er en del av EUs handelspolitikk, og vi er heller ikke en del av tollunionen. For norsk økonomi og norske arbeidsplasser er det avgjørende at vi ikke behandles som et ordinært tredjeland av EU, og at vi kommer på innsiden av eventuelle beskyttelsestiltak EU innfører. Det er også svært viktig at norsk ferrolegeringsindustri, som har en betydelig andel av det europeiske markedet, ikke rammes av EUs beskyttelsestiltak.

Hvilke konkrete initiativ har regjeringen tatt overfor EU for å sørge for at Norge ikke behandles som et tredjeland i forbindelse med nye beskyttelsestiltak, og hvilke svar har regjeringen mottatt?»

Ine Eriksen Søreide (H) [11:18:50]: Som interpellasjonsteksten antyder, er den pågående ferrolegerings-saken et eksempel på hvordan Norge nå støter på stadig nye utfordringer i relasjonen til EU, særlig på områder som er tett knyttet til industri, handelspolitikk og toll.

Den 19. desember i fjor varslet EU at de kom til å starte såkalte undersøkelser knyttet til ferrolegeringsprodukter, fordi det var en reell mistanke om at enkelte land dumpet produkter i det europeiske markedet. Norge er som kjent fullt ut en del av det indre marked gjennom EØS, men det betyr ikke dermed at vi er unntatt for beskyttelsestiltak automatisk.

Det har fortsatt ikke kommet noen endelig konklusjon fra EU-kommisjonens side når det gjelder om det skal innføres slike beskyttelsestiltak, hvem de i så fall skal omfatte, om Norge og Island kommer på innsiden eller på utsiden av eventuelle beskyttelsestiltak, og hva de mer vidtrekkende konsekvensene av eventuelle konklusjoner fra EU-kommisjonen er, men det er fortsatt en reell fare for at Norge kan komme til å komme på utsiden av beskyttelsestiltak som blir innført.

Det er åpenbart at norsk industri vil få store ringvirkninger av dette. Vi står for ca. 47 pst. av ferrolegeringssektoren til EU, og hvis det er sann at norsk ferrolegeringsindustri må konkurrere på andre vilkår enn f.eks. andre tredjeland, som Kina og India – til tross for at vi er en del av det indre marked og de reguleringsene som

er der – er det selvfølgelig noe som stiller vår industri i en veldig krevende situasjon. Vi har ca. 2 500 arbeidsplasser i Norge som er direkte knyttet til denne industrien. Det er hjørnesteinsbedrifter i hele landet, og det har selvfølgelig også store ringvirkninger for annen industri.

Vi ser veldig tydelig at vi akkurat nå står i en situasjon hvor EUs såkalte handelspolitiske verktøykasse er betydelig utvidet. Det største skiftet er hvordan man ser på handelspolitikken, og hvilke implikasjoner handelspolitikken har, som går langt utover selve handels spørsmålet.

Utenriksministeren og jeg har i mange sammenhenger diskutert hva som er utviklingen i EU, og det mener jeg det er en god anledning til å gjøre nå også, men jeg tror vi må erkjenne at der vi står nå, illustrerer ferrolegeringssaken – sammen med andre eventuelle beskyttelsestiltak EU innfører – noe av det utfordrende i hvor krevende det har blitt å forvalte vårt utenforskap. Regalboka endrer seg raskt, og vi, som tredjeland, henger ikke med. Vi står også overfor et veiskille i hvordan EU-kommisjonen behandler Norge og andre tredjeland. Vi har f.eks. vært vant til å kunne håndtere én og én sak, å forhandle én og én sak. Det er ikke like enkelt lenger, fordi Kommisjonen i større grad ser sammenhengen. Som ikke-medlem må vi også finne oss i at EU i noen sammenhenger ser på oss som en motpart, og at det da er forhandlinger som gjelder.

EU er på jakt etter balanserte løsninger. Det er heller ikke overraskende, men jeg tror vi også må erkjenne at EU-kommisjonen ser på bl.a. ferrolegeringssaken som en del av toll- og handelspolitikken og ikke nødvendigvis som en del av indre markedet.

Vi har i denne salen tidligere diskutert hva dette utenforskapet og forvaltningen av dette utenforskapet nå betyr for Norge. Det er ingen tvil om at vi også i denne saken bruker EØS-avtalen som det viktigste argumentet for hvorfor Norge ikke skal være på utsiden av eventuelle beskyttelsestiltak, og vi er helt enige om det, men når EØS-avtalen også er det beste argumentet vi kan bruke, er det ikke uten betydning hvordan vi fra norsk side forvalter EØS-avtalen.

Jeg er bekymret over den linja regjeringa har lagt seg på, f.eks. når det gjelder det ikke å innta de fem siste rettsaktene i ren energi-pakken. Vi vet at det skaper betydelige gnisninger i forholdet mellom Norge og EU og mellom Norge og ulike hovedsteder. Etter min oppfatning er det veldig vanskelig å argumentere for at Norge skal unntas fra problemer eller innlemmes i beskyttelsestiltak når vi ikke selv etterlever våre egne forpliktelser etter EØS-avtalen.

Utenriksminister Espen Barth Eide [11:24:08]: La meg begynne med å si at representanten Eriksen Søreide

de tar opp et svært viktig og relevant tema, og jeg mener at hennes beskrivelse av den situasjonen vi står i, er helt presis. Det er for øvrig i veldig stor grad sammenfallende med det jeg har påpekt overfor Stortinget gjennom en rekke Europa- og EØS-redegjørelser, nemlig at deltaet mellom medlemskap og EØS-avtalen, pluss alle tilleggsavtalene, øker igjen, etter at det i mange år gikk ned.

De første årene etter at vi gikk inn i EØS, var vi med på det viktigste av det som skjedde i utviklingen av EUs indre marked. Med dagens toll- og handelspolitiske situasjon merker vi forskjellen på det og medlemskap tydeligere. Det er en kjent problemstilling, og jeg slutter meg til den vurderingen. Som kjent er dette et valg Norge har tatt. Dette er den tilknytningsformen vi har, og denne regjeringen, som alle tidligere regjeringer gjennom de siste 31 årene, har jobbet for å gjøre det best mulige ut av den situasjonen som eksisterer.

Noe av det som skjer, er at EU føler et økt behov for å beskytte egen industri i det krevende handelspolitiske landskapet vi nå ser. For Norge, som er en del av det indre markedet, men utenfor EUs felles handelspolitikk og tollunion, innebærer det nettopp den typen utfordringer som representanten Eriksen Søreide påpekte.

Når det gjelder denne konkrete saken, er det, som det også ble beskrevet, slik at Europakommisjonen startet beskyttelsestiltaksundersøkelser om silisium og ferrolegeringer i desember i fjor, fordi EUs legeringsindustri opplevde økende import som følge av global overkapasitet. Norsk legeringsindustri merket også de samme geopolitiske endringene.

Som WTO-medlem har EU anledning til å benytte beskyttelsestiltak på visse vilkår. Tiltakene kan brukes i situasjoner hvor sterk importøkning i EU skader eller truer med å skade egen industri. For regjeringen gir det imidlertid ikke mening å reise tollmurer eller på andre måter innføre restriksjoner på innsiden av det indre markedet. Det vil true markedets integritet og er i strid med intensjonen og ånden i EØS-avtalen.

For regjeringen er det sentralt at EØS-avtalen skal gi tryggheten som trengs når beslutninger om investeringer i produksjon og verdikjeder tas. Det er viktig at det er tillit til EØS-avtalen, og dette er også utgangspunktet for regjeringens arbeid overfor EU. Vi tar denne saken, altså saken om ferro, på aller største alvor. Tematikken, utfordringene som er beskrevet, og den konkrete saken har høyeste prioritet i regjeringen. Vi har jobbet og jobber systematisk på alle nivåer for å hindre at Norge blir rammet. Det betyr i praksis at vi har tatt opp saken med EU-kommisjonen på alle nivåer, også høyeste nivå, og med EUs medlemsland, både i politiske samtaler på statsminister- og ministernivå og i løpende politiske dialoger. Vi har overfor EU-kommisjonen lagt fram et

nøye utarbeidet tallgrunnlag som gir et annet bilde av konkurransesituasjonen i markedet. Vi har teknisk dialog med kommisjonen, der vi har presentert våre juridiske argumenter, og ambassadene våre har lagt fram norske synspunkter hos relevante motparter i praktisk talt alle europeiske hovedsteder.

Vi samarbeider nært med våre EFTA- og EØS-partnere, Island og Liechtenstein, i saken. EFTA- og EØS-siden er godt koordinerte. Vi har løpende og tett dialog med norsk industri og fagbevegelse i denne saken, som igjen jobber opp mot sine allierte ute i Europa. Vi opplever at vi blir lyttet til, at våre innspill blir tatt på alvor, og at det har påvirket tenkningen rundt dette, men det er også riktig at saken ikke er avklart, og derfor er det viktig at vi fortsetter dette arbeidet så lenge det er mulig, slik at vi kommer best mulig ut av dette.

Vi er enig med EU-kommisjonen om at løsningen som finnes, må være i tråd med WTO-regelverket. Samtidig er også EU opptatt av å gjøre det som trengs for å beskytte sin industri i den utfordrende situasjonen. Vi mener at det er mulig å gjøre det fullt ut, i tråd med EØS-avtalens ordlyd og intensjon.

Til slutt vil jeg si at det er stadig viktigere å ta på alvor at vi må forvalte vårt eget pund på en god måte. Derfor jobber regjeringen systematisk med å redusere etterslep. Vi har fått ned mye av det gamle etterslepet. Det er helt riktig at EU ser på dette som en helhet, og det er noe vi også tar på største alvor i vår aktive europapolitikk.

Ine Eriksen Søreide (H) [11:29:27]: En vesentlig del av bildet her, som utenriksministeren for så vidt også er inne på, er hvordan handelspolitikken nå spiller inn i mye større grad. Det har å gjøre med at både USA og Kina utøver makt og utfordrer EU på helt sentrale områder. Dette er ikke saker som primært handler om Norge. Det handler primært om andre land og et større bilde, men det treffer Norge fordi vi ikke er en del av handelspolitikken, vi er ikke en del av tollunionen. Det er det som på mange måter illustrerer en utfordring med EØS-avtalen som ikke har vært like tydelig de foregående årene, men som blir tydeligere når handelspolitikken, tollpolitikken, sikkerhetspolitikken og industripolitikken knyttes sammen på den måten det gjør nå. Tempoet i konkurransekraftarbeidet i EU har skutt fart for alvor, og det må ikke være noen tvil om at for EUs del er konkurransekraft – i tillegg til sikkerhet og spørsmålet om Ukraina – nå noe av det aller viktigste de jobber med.

Vi er i en situasjon hvor vi kan risikere at vi kommer på utsida, selv om vi er på innsida av reguleringer og tiltak for øvrig, f.eks. at vi er på innsida av CBAM, men kan komme på utsida av beskyttelsestiltakene. Det mer prinsipielle og overordnede her er at vi også kan komme

i en situasjon der vi på den ene sida opplever at EUs beskyttelsestiltak treffer Norge, og på den andre sida vil merke at det plutselig er ulike regler for ulike varegrupper i det indre marked. Det vil være en sak som for Norges del er svært krevende og svært uheldig.

Jeg er enig med utenriksministeren i at vi er nødt til å forvalte vårt pund. Den aller viktigste måten å gjøre det på er å overholde de forpliktelsene vi har etter EØS-avtalen. Det gjør vi ikke nå. Vi ber om unntak, vi ber om å komme på innsida av beskyttelsestiltak, samtidig som vi altså lar være å innføre de fem siste rettsaktene i ren energi-pakken. Ikke bare lar vi være å gjøre det – regjeringa har sagt veldig tydelig at de ikke skal røres de neste fire årene. Med spørsmål som det vi har sett de siste par dagene, om produksjonsfisk, sammen med andre irritasjonsmomenter, som f.eks. spørsmålet om fornyelse av kraftkabler til Danmark, og norgespris, som også er et tema, er det klart at dette er en sum av saker som irriterer både EU og EU-land. Den uroen vi nå opplever, med beskyttelsestiltak, toll fra USA, andre mulige beskyttelsestiltak fra EU og situasjonen generelt med USA og Kina, gjør dette krevende for EU.

Vi har jo en samarbeidsavtale med EU om strategisk industripartnerskap. Det ville vært interessant å få utenriksministerens vurdering av hvordan den konkret brukes for å sikre at vi kommer på innsida av eventuelle beskyttelsestiltak.

Utenriksminister Espen Barth Eide [11:32:51]: Jeg tror det er lurt igjen å understreke at det ikke er noen uenighet i analysen av de utfordringene Norge og norsk næringsliv står overfor. Det er som representanten Eriksen Søreide helt presist sier: Dette er en konsekvens av begivenheter utenfor både EU og EFTA-landene, nemlig et annet handelspolitisk klima. Vi har faktisk ingen erfaring med, verken som EU- eller EØS-avtalemedlem, å leve i en slik verden. EF, så EU, så EØS, har alt sammen hvilt på en slags grunnpilar av en åpen verdensøkonomi – først en vestlig åpen økonomi, som etter hvert ble global – så dette er en helt ny situasjon.

I denne nye situasjonen blir det mer krevende å være oss. Det blir mer krevende å være EU, men også mer krevende å være oss – det er helt riktig. Derfor bruker vi alle de virkemidlene vi har, hele veien. Jeg er også helt enig i at vi er på innsiden av mange reguleringer, og det er bra, men det er klart at det også har kostnadssider for industrien. Dette er et godt argument i samtalene med Europakommisjonen og medlemsland: at når vi påtar oss det, forventer vi også å være helt på innsiden av det indre markedet.

Vi har hatt en veldig utvikling de siste årene i å bli med på mange flere ting, som nettopp CBAM, som det at vi tar ETS-klimaregelverket på stort alvor, og som det at

vi er blitt mye tettere koblet på sikkerhetspolitikken, både formelt opp mot EU og gjennom koalisjonen av villige, hvor EU-land spiller en viktig rolle – og jeg vet at f.eks. kommisjonens president legger stor vekt på våre tunge bidrag der. Dette er da også ting som er på den positive siden av vektskålen når EU ser helhetlig på Norge.

På minussiden er etterslep, og det er derfor vi har et veldig tungt arbeid nå for å få etterslepet ned. Det er ikke antall rettsakter som ikke er innført, som er problemet, for hvis de er to–tre måneder gamle i EU, er det helt naturlig at vi ennå ikke har innført dem i EØS-komiteen. Problemet er de rettsaktene som er store, krevende og gamle, og derfor har vi nå et særlig arbeid med å få etterslepet på dem ned. Dette er en problemstilling representanten Eriksen Søreide kjenner godt, for det var jo en god del slikt etterslep også i den tiden da hun selv var utenriksminister og hadde ansvar for europapolitikken, så dette går på tvers av regjeringer.

Jeg kan bare slutte meg til at det er viktig at vi kommuniserer, at vi er en lojal partner, at vi samarbeider, og at vi vet at poenget med EØS er at regelverket skal gjelde likt. Det betyr ikke at vi ukritisk tar alt inn på første dag, men vi har nettopp innført en rekke av reglene i ren energi-pakken, og vi jobber med de andre, vel vitende om at dette også er spørsmål det går friske og høylytte diskusjoner om innad i EU, og hvor det er en fortsatt utvikling vi ønsker å bidra til.

Amalie Gunnufsen (H) [11:35:58]: Drama gjør seg bedre på tv enn i handelspolitikken. Det er lett å ta markedsadgangen til EU for gitt, men når Norge nå kan bli behandlet som et tredjeland, får vi en smertelig påminnelse om at vi ikke er helt innenfor, og kanskje særlig med et Norge som framstår mer upopulært i Brussel. EU har ingen forpliktelser til oss når de utformer sine beskyttelsestiltak, og som utenriksministeren selv anerkjenner: Om norske ferrolegeringer får en tollmur fra EU, er konsekvensene veldig store.

Denne saken handler ikke bare om handelspolitikk. Den handler om arbeidsplasser og lokalsamfunn over hele landet. Silikonmangan er et helt nødvendig produkt i stålindustrien. Det produserer Eramet i Kvinesdal og sender det ut på skip til Europa og USA fra Fedaffjorden. Eramet er ikke bare framtidsrettet industriproduksjon, det er også sponsoren til Kvinesdal Idrettslag, det er læreplassen til 20 lærlinger, og det er arbeidsplassen til 200 mennesker. Det er hjørnesteinsbedriften i et lite lokalsamfunn.

Manglende markedsadgang kan gi betydelige reduksjoner i produksjon, og økonomiske tap på flere hundre millioner kroner. For en bedrift som allerede konkurrerer i et globalt marked med små marginer, vil det raskt få store konsekvenser. Kanskje mest alvorlig er

hva dette kan bety for framtidige investeringer, for hvis man skal opprettholde konkurransekraften, må det investeres jevnlig. Da trenger industrien forutsigbare rammevilkår og markedsadgang.

Til slutt vil jeg ønske utenriksministeren alt av hell og lykke i sitt arbeid med å sikre markedsadgangene, for det er mye som står på spill for arbeidsplassene, industrien og lokalsamfunnene.

Geir Pollestad (Sp) [11:38:08]: No har me høyrte ein utanriksminister og ein stortingsrepresentant som har eit bankande hjarte for Den europeiske union, og eg er nokså sikker på at dei raskt ville vorte einige om at norsk EU-medlemskap ville ha vore det aller, aller beste. Det er Senterpartiet ueinig i, og det er folk i Noreg ueinige i.

Det vart fokusert på etterslepet av EØS-saker. Frå Senterpartiets side støttar me kampen og arbeidet med å få ned etterslepet, men det må ikkje gå på kostnad av norske interesser. Er det saker frå EU som er uakseptable, kan me ikkje berre godta dei fordi etterslepet skal ned.

Etter å ha høyrte på dei førre innlegga undrar eg meg litt. Kva er det eigentleg det vert peika på her? Er det sånn at EU gjer dette som ein straff eller ein sanksjon mot Noreg for vårt EØS-etterslep, vårt syn på Danmarks-kablar eller kva det måtte vera? Er det sånn at dette skjer fordi det er ein manglande vilje i EU, eller fordi EU meiner dette vil vera skadeleg for EUs industri? Eller er det sånn at når EU ikkje gjer dette og opnar opp for Noreg, er det eit resultat av tekniske avgrensingar og WTO-avtalens prinsipp om likebehandling ved innføring av beskyttelsestiltak? Det er veldig uklart.

Eg tenkjer at viss ein skal løysa eit problem, er det veldig viktig at ein er tydeleg på kva som er problemet. Eg håpar at dette kan verta avklart på slutten av denne interpellasjonsdebatten. Er det sånn at dette er ein sanksjon mot Noregs framferd, eller er dette ei avgrensing som følgjer av WTO-avtalen og andre reglar knytte til likebehandling ved innføring av beskyttelsestiltak?

Ine Eriksen Søreide (H) [11:41:02]: Jeg er helt enig med utenriksministeren i at det ikke er antallet rettsakter som er problemet. Det er klart at vi må gjøre det beste ut av den tilknytningsformen vi har, men problemet er måten vi forvalter avtalen på, når vi ikke er villige til å oppfylle våre forpliktelser etter EØS-avtalen om å innføre EØS-relevant regelverk uten unødig opphold.

Dette begynner å bli et problem også fordi det ikke bare er at vi ikke har innført alle de åtte rettsaktene i ren energi-pakken, men regjeringa har jo aktivt lovet ikke å oppfylle forpliktelsene våre de neste fire årene ved å la være å innlemme de siste fem. Det er klart at i den situasjonen EU er i nå – de utfordres fra USA og Kina,

de har en intern utfordring med konkurransekraft, de sier tydelig i alle sammenhenger at det skal være et klare skille mellom det å være medlem og det ikke å være medlem, og vi ser at de har et behov for å markere tydelig at de trenger balanserte løsninger i forhandlingene og diskusjonene med tredjeland – er ikke det et godt utgangspunkt for å forvalte vår egen avtale.

Utenriksministeren sa selv i forbindelse med et europautvalgsmøte vi hadde for ikke lenge siden, at det handelspolitiske landskapet nå er så uoversiktlig at vi på ingen måte kan garantere at det ikke kommer andre saker også. Ferrolegering er et eksempel fordi den saken er aktuell nå, men dette vil jo kunne treffe et land som Norge hardt. Som utenriksministeren selv har sagt noen ganger: Vi importerer nesten alt vi bruker, og eksporterer nesten alt vi lager. For oss er det indre marked helt avgjørende – tilgangen vi har, de felles reglene vi har. Da er det klart at hvis vi aktivt unngår å implementere regelverk som de fem siste rettsaktene, får det både en direkte konsekvens for norsk industri fordi de må operere etter en annen regelbok enn alle sine konkurrenter i EU, og det får også den konsekvensen at det skaper friksjon i forholdet til EU som er unødvendig, rett og slett fordi vi er forpliktet til å innføre disse rettsaktene. Dette er jo i stor grad også forordninger som ikke kan endres av Norge. Dette er noe vi er forpliktet til å ta inn. Da er selvfølgelig utfordringen at vi på den ene sida argumenterer med at EØS-avtalen er det beste argumentet vårt for å komme på innsida av beskyttelsestiltak – en argumentasjon jeg er helt enig med utenriksministeren i – og da kan vi ikke samtidig si at vi skal velge selv om vi skal oppfylle vår del av forpliktelsene i EØS-avtalen.

Jeg skulle gjerne hatt svar på det spørsmålet jeg stilte i stad, nemlig hvordan Norge bruker den strategiske samarbeidsavtalen med EU på industrifeltet konkret for å sørge for at vi i denne sammenheng kommer på innsida av beskyttelsestiltak.

Utenriksminister Espen Barth Eide [11:44:18]: For å begynne med det siste spørsmålet, fra representanten Eriksen Søreide: Det industripartnerskapet er ekstremt viktig. Jeg har vært ganske aktiv i å få det på plass selv og er glad for at vi har det. Det er altså ikke en juridisk avtale, det er en politisk enighet om å samarbeide om videreutviklingen av vår felles industri, men den er også en påminnelse til EU om at Norge er dypt integrert i europeiske verdikjeder, og at f.eks. ferrolegeringsindustrien vår er en veldig viktig del bl.a. av å øke Europas konkurransekraft. Det at man kan få det fra et nærtstående land som Norge, er viktig både i sivil industri og i militær industri, hvor det skjer ganske mye. Der er den også en god ramme for de samtalerne, og derfor bruker vi den selv, som myndigheter, men også i nært samarbeid med

vår industri og vår fagbevegelse, som da bruker dette argumentet hos sine partnere. Mange har faktisk forståelse for det, at det altså er i EUs interesse, i tillegg til i Norges interesse, at det indre markedet fungerer etter intensjonen.

Ellers kan jeg si til representanten Gunnufsen at det er en helt riktig beskrivelse av hverdagen ved mange norske hjørnesteinsbedrifter. Det samme man kan si om Eramet, kan man si om Elkem og Finnfjord der de er. De betyr veldig mye for tusenvis av arbeidsplasser, men også for lokalsamfunn – langt utover det, på grunn av alle ringvirkningene – og det er nettopp derfor regjeringen tar dette på så stort alvor.

Så til Pollestads spørsmål om hva problemet er. Det har jeg forsøkt å forklare i mitt innlegg, men problemet er kategorisk ikke at dette er noen sanksjon fra EU for noe som helst. Dette er et forsøk på å forvalte en vanskeligere virkelighet også for EU i tråd med WTO-avtalen, hvor mange i EU – Kommisjonen, DG Trade, eller direktoratet for handel – mener at de må innføre beskyttelsestiltak. Det har ikke vi et selvstendig syn på, men vi vet at mange har forståelse for det, ikke minst i norsk industri.

Vi er opptatt av at vi, på tross av at vi ikke er med i den felles handelspolitikken eller i tollunionen, har en EØS-avtale som skal sikre et indre marked. Det er det dette dreier seg om. Når vi da trekker inn andre deler av vårt forhold til EU, er det fordi også de, selvfølgelig, ser på helheten i det Norge gjør. Når vi er opptatt av at andre skal følge spilleregler – og kanskje også av og til gi åpninger til oss som går utover det spillereglene strengt tatt sier, som vi gjør hver gang vi fremmer våre offensive interesser – vil de se på hvordan vi leverer selv. Derfor er jeg svært opptatt av å få ned etterslep og på alle andre måter også være en lojal partner. Det er typisk norsk å holde avtaler, og det må også gjelde her.

På det energipolitiske feltet, for å avslutte der, skjer det ganske mye i Europa nå. Det er bl.a. et betydelig press på Tyskland fra det i Norge så berømte ACER på å få til flere prisområder. Det hadde vært et stort framskritt for videreutvikling av vårt energisamarbeid på kraftområdet med dem om det skjedde. Dette er en diskusjon som ikke bare pågår i Norge, men også i mange EU-land.

Presidenten [11:47:29]: Sak nr. 11 er dermed ferdigbehandlet.

Sak nr. 12 [11:47:34]

Interpellasjon fra representanten Erlend Svardal Bøe til helse- og omsorgsministeren:

«Hvert år legges mellom 1 000 og 2 000 spedbarn inn på norske sykehus med alvorlig RS-virusinfeksjon.

Mange flere blir syke, men kan behandles hjemme. Det er vondt å se barnet sitt slite kraftig med å puste. RS-virusinfeksjon er en stor belastning for sårbare spedbarn og deres familier, men det er også en stor belastning for en allerede presset helse- og omsorgstjeneste. Nesten alle land i Europa har etablert offentlig finansierte forebyggende strategier mot RS-virusinfeksjon hos spedbarn, men ikke Norge.

Hvorfor gjør ikke regjeringen mer for å forebygge RS-virusinfeksjon på en bedre måte?»

Erlend Svardal Bøe (H) [11:48:39]: Vi kunne i VG før sommeren lese historien om lille Emilian, som bare seks uker gammel fikk en alvorlig RS-virusinfeksjon. Å høre foreldrene Celine og Dennis fortelle om hvordan de opplevde den situasjonen, gjør inntrykk. Det var en situasjon der lille Emilian ble hastet til sykehus, lagt i pustemaskin og måtte stå i en kamp mellom liv og død. RS-virus har forskjellig alvorlighetsgrad, men det kan bl.a. føre til kraftige pusteproblemer. Å oppleve å stå i en sånn situasjon som det denne lille familien gjorde, tror jeg ingen unner noen.

Hvert eneste år er det mellom 1 000 og 2 000 spedbarn som legges inn på norske sykehus med en alvorlig RS-virusinfeksjon. Dette er barn og foreldre som må stå i den samme situasjonen som Emilian, Celine og Dennis gjorde. Det er ikke bare en belastning for barna og foreldrene, det er også en belastning for en allerede veldig presset helsetjeneste, som vi kunne unngått med en del forebyggende tiltak.

Nesten alle land i Europa har nå etablert offentlig finansierte forebyggende strategier mot RS-virusinfeksjon hos spedbarn, men vi har ikke gjort det i Norge – og arbeidet med en sånn forebyggende strategi henger etter. Det betyr at norske spedbarn ikke får tilbud om en like god beskyttelse mot RS-virus om en sammenligner med andre land i Europa. Det mener jeg vi er nødt til å ta på alvor, og det er også grunnen til at Høyre løfter denne saken inn i Stortinget.

I de landene som har innført forebyggende strategier og legemidler mot RS-virus, enten vaksine til mor eller antistoff til spedbarnet, ser vi at antallet sykehusinnleggelser av spedbarn har gått ned med 70–90 pst. Det betyr at vaksine, antistoff og forebygging har en effekt, både med tanke på å unngå at barn utsettes for dette, og med tanke på den krevende situasjonen foreldrene må stå i, og ved at en unngår å få en mer presset helsetjeneste.

Høsten 2024 anbefalte et ekspertutvalg i Verdens helseorganisasjon at alle land burde innføre en RS-forebyggende strategi. Utfordringen i dag er at selv om det allerede er tilgang på RS-vaksine i Norge, blir den ikke gitt gjennom barnevaksinasjonsprogrammet eller and-

re vaksinasjonsprogram. Når vi ikke har tilgang til dette i et offentlig finansiert program, bidrar det også til sosial ulikhet når det gjelder helse. Vi har altså en situasjon der det er foreldrenes lommebok som avgjør hvor god beskyttelse barna får. Sånn mener jeg vi ikke kan ha det. Vaksine er et viktig tiltak for å beskytte mot spredning av smittsomme sykdommer som RS, og Høyre er opptatt av at flere skal gjennomføre vaksiner for å bedre helsen i befolkningen og bidra til mindre belastning på helsetjenesten og samfunnet ellers.

Vi skal ha gode utredninger – gode, medisinskfaglige utredninger – når det gjelder hva vi tar inn og ikke tar inn i de ulike vaksinasjonsprogrammene. Problemet er at Norge er et land der slikt tar veldig lang tid. Det mest brukte forebyggende legemiddelet mot RS-virus har vært til metodevurdering i Direktoratet for medisinske produkter siden mars 2023. Den er fortsatt ikke ferdig, selv om det skal komme noe nå i november som skal peke ut retning. Når den utredningen kommer, må regjeringen ta stilling til det, og så må en se på om en skal ta det inn i statsbudsjettet. Det betyr altså at det kan ta nesten fire år fra en setter i gang en vurdering av om en skal ha dette inn som en del av vaksinasjonsprogrammet, til det faktisk blir gjennomført.

Høyre er opptatt av at vi skal ha god beskyttelse mot RS-virus, og vi er også opptatt av at det ikke skal være foreldrenes lommebok som bestemmer hvor godt beskyttet barn er mot RS-virus og andre typer smittsomme sykdommer. Derfor må vi i Norge nå sørge for at vi får på plass flere forebyggende tiltak, sånn som en har gjort i andre land i Europa. Det er grunnen til at Høyre har engasjert seg i denne debatten, for at en skal sørge for det på en bedre måte.

Jeg ser fram til debatten i salen.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:53:48]: La meg først få takke representanten Svardal Bøe for å ta opp et viktig tema. Det er åpenbart et tema representanten har et ektefølt engasjement for, og det synes jeg er veldig positivt.

RS-virusinfeksjon er en alvorlig sykdom, og den rammer mange spedbarn hvert år. RS-virus forårsaker utbrudd hver vinter, og det går normalt to–tre måneder fra de første tilfellene til et utbrudd er over. Mellom 1 og 2 pst. av alle barn vil være i kontakt med sykehus på grunn av RS-virusinfeksjon i løpet av første leveår. Mange flere blir syke hjemme. For familiene dette gjelder, er det selvfølgelig en stor belastning, og det er også krevende for helse- og omsorgstjenesten.

Nå har vi heldigvis fått nye muligheter til å forebygge alvorlig RS-virusinfeksjon hos de minste barna. Det gjelder både vaksine til gravide og langtidsvirkende antistoffer til spedbarn. Disse tiltakene kan redusere

sykdomsbyrden og antallet sykehusinnleggelser betydelig. Det er grunnen til at Folkehelseinstituttet og Direktoratet for medisinske produkter har utarbeidet en samlet vurdering av de aktuelle tiltakene. Den 31. oktober – for få dager siden – oversendte de sine anbefalinger til Helse- og omsorgsdepartementet. Utredningen er altså nettopp mottatt. Vi kommer nå naturligvis til å følge opp dette arbeidet. Den foreløpige vurderingen er at vi nå har fått et solid kunnskapsgrunnlag, med særlig vekt på norske forhold og det øvrige barnevaksinasjonsprogrammet vårt.

Jeg mener det er viktig å understreke at vi allerede har tiltak på plass for de mest sårbare barna. Barn under to år med alvorlig medfødt sykdom, immunsvikt eller ekstrem prematuritet har i mange år fått tilbud om anti-stoffbehandling med Synagis. I mai i år fattet Direktoratet for medisinske produkter vedtak om at også Beyfortus – et nytt langtidsvirkende antistoff – kan tilbys disse barna dersom legemiddelet blir tilgjengelig i Norge. I forslaget til statsbudsjett for 2026 foreslår vi at finansieringsansvaret for disse legemidlene overføres til helseforretakene.

Når det gjelder vaksine til gravide, som er en annen mulighet, er vaksinen Abrysvo godkjent og tilgjengelig i apotek. Over 3 600 kvinner har fått denne vaksinen siden den ble godkjent i 2023.

Vi har høy tillit til barnevaksinasjonsprogrammet i Norge. Det er ingen selvfølge, og det skal vi være veldig glade for. Vi har også høyere oppslutning om dette programmet enn mange andre land. Det er mange land i Vesten som skulle ønske at de hadde den oppslutningen vi har. For å sikre nettopp høy tillit og høy oppslutning mener jeg det er avgjørende at nye tiltak bygger på solide vurderinger av kunnskap om bl.a. effekter, bivirkninger, samfunnsøkonomisk nytte og gjennomførbarhet, og det må være faglige anbefalinger som ligger til grunn. Jeg mener at befolkningsrettede tiltak må være tilstrekkelig utredet i norsk kontekst. Derfor har vi valgt å vente på den samlede vurderingen vi nå har mottatt, før vi tar stilling til eventuell innføring.

Jeg vil legge til at vi i 2024 utvidet barnevaksinasjonsprogrammet med kikhstevaksine til gravide, og i år har vi etablert et forskriftsfestet voksenvaksinasjonsprogram med tilbud om influensavaksine, koronavaksine og pneumokokkvaksine. Dette viser at vi tar forebygging ved vaksiner på alvor, og at vi handler når faglige anbefalinger tilsier det. Vi gjør også kontinuerlige vurderinger av innholdet i vaksinasjonsprogrammene våre.

Jeg er helt enig med representanten i at RS-virusinfeksjon er en alvorlig utfordring. Vi jobber nå aktivt med å finne de beste løsningene for norske forhold. Vi har nettopp mottatt anbefalingene fra våre beste fagfolk i FHI og DMP, og jeg gleder meg til å følge opp dette.

Erlend Svardal Bøe (H) [11:58:01]: Jeg takker for svaret fra statsråden. Jeg er helt enig i at vi er nødt til å gjøre gode faglige vurderinger av dette, men da må en også huske på at ganske sterke og tunge fagmiljøer i Norge allerede har tatt til orde for at en skal ha forebyggende strategier. Barnelegeforeningen, Norsk Sykepleierforbund, Allmennlegeforeningen og folk som jobber klinisk ute på sykehusene, ser hvordan disse barna sliter. De ser hvordan det tærer på foreldrene, og at sykehusene belastes unødvendig. Når vi også ser at veldig mange sammenlignbare land i Europa har innført dette, f.eks. i Finland, der sykehusinnleggelser er redusert med 70–90 pst., mener jeg det allerede er gjort veldig sterke faglige vurderinger vi kan sammenligne med.

Jeg utfordrer statsråden til å være mer tydelig på følgende: Hva er vurderingene til Direktoratet for medisinske produkter? Hva er det de anbefaler? Hva kan en si mer konkret rundt det? Det mener jeg faktisk offentligheten er opptatt av for at en skal kunne peke ut tiltak framover. Jeg mener vi må slutte å spinke og spare på forebyggende tiltak i dette landet. Vi har en helsetjeneste som er veldig behandlingstung – og det er veldig bra, for de som trenger hjelp, skal få den viktigste hjelpen – men vi må begynne å tenke mer forebygging i Norge, og da er f.eks. vaksine et veldig godt tiltak for å lykkes med det.

Som jeg var inne på i det forrige innlegget mitt, kan det ikke være sånn at lommeboken avgjør hvor god helsehjelp eller hvor mange vaksiner en skal få. Vi har allerede tilgjengelighet til vaksiner for gravide kvinner i Norge, så de som har råd til det, kan i dag gå på apoteket eller til legen sin og få den vaksinen de har behov for. Hvis en imidlertid ikke har like god økonomi, får en ikke det samme tiltaket. Det er grunnleggende urettferdig at en da ikke får like god beskyttelse av barnet sitt, fordi lommeboken skal avgjøre hvor god helsehjelp og hva slags vaksine en skal få i Norge. Det er derfor Høyre vil at vi skal bygge et bredere vaksinasjonsprogram i Norge, og at vi skal satse mer på forebygging enn vi gjør i dag.

Jeg skulle ønske at statsråden sa noe om hvordan vi skal jobbe på en annen måte med vaksiner i Norge. Jeg refererte i stad til at det kan ta nesten fire år fra en setter i gang metodevurdering i Direktoratet for medisinske produkter til en faktisk får det finansiert og satt ut i livet. Det er altfor lang saksbehandlingstid. Den må vi få ned. Noe jeg har tenkt kanskje kunne være en mulighet, var å se på om vi kan endre vaksinepolitikken ved f.eks. å ta vaksiner mer inn i blå resept-ordningen. Istedenfor at finansiering av det må gå gjennom Stortinget, kunne en f.eks. heller etablert en fullmaktsgrense for vaksiner, sånn at det ikke tar like lang tid som det vi ser i dag.

Jeg vil gjerne at statsråden sier litt mer om hva vurderingene faktisk sier, og om hvilket tidsperspektiv en har framover.

Statsråd Jan Christian Vestre [12:01:15]: La meg først si at jeg er veldig glad for at representanten Svoldal Bøe flere ganger også har understreket betydningen av at det må ligge faglige vurderinger og anbefalinger til grunn når vi utvider vaksinasjonsprogrammet. Jeg er veldig glad for at representanten sier det. Jeg merker meg også selvfølgelig det store engasjementet som er for denne saken.

Jeg er enig med representanten i at vi selvfølgelig skal lytte til det klinikerne, fagforeningene, profesjonsorganisasjonene og fagfolkene der ute mener. Det er nå engang sånn at departementet må lytte til underliggende etater og de tilknyttede virksomhetene som har i oppdrag å utrede dette, og det er derfor vi nå har mottatt en utredning fra både DMP og Folkehelseinstituttet. Representanten spør om jeg kan redegjøre for hva som står der. Det kan jeg ikke, for vi mottok det for få dager siden. Jeg har ikke lest det ennå, men vi kommer selvfølgelig til å følge opp dette og komme tilbake til det. Jeg er helt sikker på at det kommer til å være en diskusjon også i Stortinget. Hvis anbefalingen er at dette bør innlemmes i vaksinasjonsprogrammet, blir det jo – som representanten også sier – et budsjettspørsmål en da må komme tilbake til.

Jeg må bare understreke at vi har de samlede ressursene vi har i helse- og omsorgstjenesten. Skal vi bruke mer penger på noe, vil det nødvendigvis bli mindre penger til noe annet. Derfor er det så viktig at vi har gode prioriteringskriterier, at det er faglige vurderinger som ligger til grunn, og at vi velger de tiltakene som gir størst mulig helsegevinst til befolkningen for hver skattekrone vi investerer. Jeg mener at vaksinasjonsprogrammet har vært og er en suksess. Jeg mener at vi har vist at vi satser på vaksinasjon, bl.a. med de eksemplene jeg redegjorde for, der vi senest i 2024 utvidet vaksinasjonstilbudet også rettet mot de yngste. Vi får på plass et voksevakinasjonsprogram. Det har vi alle ambisjoner om å utvide. Jeg er også enig med representanten i at det er viktig å satse på god forebygging.

Jeg synes det er en interessant diskusjon om vi kan gjøre noe for å ta ned saksbehandlingstiden og raskere komme i gang med nye metoder. Vi har jobbet ganske aktivt for å ta ned saksbehandlingstiden for nye metoder, bl.a. i Direktoratet for medisinske produkter, DMP. Jeg husker ikke det siste tallet, men jeg mener at saksbehandlingstiden der er gått ned med 60–70 dager. Det er veldig positivt, for det gjør at nye metoder raskere kan vurderes og tas i bruk i Norge.

Metodevurdering av vaksiner ble i 2024 flyttet over fra FHI til DMP. De har nå jobbet godt sammen og laget et robust system, mener de selv, som heter Nye vaksiner. De har fokusert på å styrke fagkompetansen sin, slik at behandlingen av disse sakene framover kan skje på en så

effektiv måte som mulig. Det mener jeg igjen er et uttrykk for at vi hele tiden er opptatt av å fornye, forsterke og forbedre velferdsstaten og finne smartere måter å løse oppgavene på.

Julia Brännström Nordtug (FrP) [12:04:35]: Først vil jeg takke interpellanten Svoldal Bøe, som tar opp dette viktige temaet til debatt i Stortinget. Dette er noe min partikollega Bård Hoksrud har brukt mye tid på å engasjere seg i. Temaet er viktig både fordi RS-viruset har betydelige konsekvenser og kostnader rent menneskelig for små spedbarn som rammes hvert år, og deres familier, og fordi det er samfunnsøkonomiske kostnader knyttet til dette. Vi har en presset helsetjeneste. Innleggelse er ikke en billig metode. Tar man en liten tur innom lokalpolitikken og ser hva et overliggerdøgn koster, gjør man det man kan for å forebygge det.

At vi bruker tid på dette temaet, er også viktig fordi de behandlingsmulighetene som finnes for dette viruset, men som ikke benyttes i Norge i dag, illustrerer utfordringene vi har med godkjenning av nye medisiner, nye metoder og nye vaksiner i Norge.

Flere av våre naboland har allerede ferdigstilt og innført flere RS-vaksiner og -antistoff, både for spedbarn og for eldre voksne. Folkehelseinstituttets referansegruppe for nasjonale vaksinasjonsprogram har uttrykt tydelig bekymring for at Norge mangler nasjonale anbefalinger for forebyggende tiltak for RS-virus, og skrev bl.a. i et referat:

«Norge ligger svært dårlig an i forhold til andre land når det gjelder forebygging av RSV. Alle land i Europa bortsett fra Norge har nå innført forebyggende tiltak. Vi bør ha en nasjonal anbefaling om forebyggende tiltak mot RSV infeksjon.»

Dette skriver altså Folkehelseinstituttet. Senest i mai og juni stilte representanten Hoksrud flere spørsmål om dette til statsråd Vestre. Hoksrud påpekte bl.a. at arbeidet med å godkjenne vaksiner går sakte i Direktoratet for medisinske produkter, og spurte hva Vestre tenkte om dette. Selv om statsråden i svaret til Hoksrud da gjentok to ganger at han følger arbeidet tett, begynner tålmodigheten nå å renne ut. Å følge situasjonen tett er kanskje signaturen til denne regjeringen, men alle de tusen mennesker og små barn som lider under denne regjeringens tilsynelatende evige tålmodighet, hadde foretrukket handling. Nå har statsråden, som han talte om her nå, fått en samlet faglig vurdering. Det er bra. Den har kommet for få dager siden, og han skal ikke måtte redegjøre for den helt ennå, men det har tatt for lang tid. Nå er det opp til statsråden å handle.

Erlend Svoldal Bøe (H) [12:07:36]: Helt til slutt vil jeg takke for en fin og saklig debatt.

Jeg skulle nok ønske at statsråden var litt mer offensiv, for også i svaret han ga til meg, handlet de viktigste tiltakene om hånd- og hostehygiene. Jeg tror vi alle er enige om at det er viktig, men det er klart at når det finnes vaksiner på markedet som er tilgjengelig i Norge i dag, handler det om å være litt mer visjonær og si at dette skal vi få til, at vi skal få til mer forebygging av RS-virusinfeksjon i Norge. Jeg skulle ønske at en statsråd som er veldig offensiv på veldig mange andre områder, hadde vært mer offensiv i denne saken.

Dette er en sak som ikke handler om politiske skillelinjer. Det er en sak som handler om at barn skal bli bedre beskyttet. Det er en sak som handler om at foreldrene skal unngå den belastningen det er å ha et barn som nesten ikke får puste, og det handler om å ta ned det presset vi allerede har på helsetjenesten. Det er veldig mange godt sammenlignbare land som har innført forebyggende strategier mot RS-virus, der sykehusinnleggelsene har gått ned med 70–90 pst. Vi kan ikke ha det sånn at det er lommeboken til foreldrene som skal avgjøre hvor godt beskyttet barna våre er i klasserommet mot ulike smittsomme sykdommer. Jeg mener at en er nødt til å satse mer på forebyggende tiltak i Norge.

Som jeg sa i mitt forrige innlegg, bruker vi store deler av helsekronene våre på en behandlingstung helsetjeneste, men vi bruker veldig lite penger på de forebyggende tiltakene som kanskje gjør at vi unngår at folk må legges inn på sykehus, eller at folk trenger tung helsebehandling i årene framover. Høyre er helt tydelig på at vi er nødt til å gjøre mer for å forebygge RS-virus i Norge, og vi har også muligheten til å gjøre det.

Jeg er også spent på hva anbefalingene til Direktoratet for medisinske produkter sier. Det kan nok være at jeg var litt ivrig i mitt innlegg og skulle ha statsråden til å redegjøre for det her og nå, men det handler om at jeg blir veldig frustrert når det tar så lang tid som det gjør. Disse metodevurderingene har vært i direktoratet siden mars 2023, og en har fortsatt ikke klart å konkludere.

Det er også helt riktig at når det nå kommer en anbefaling, og statsråden offentliggjør hva den sier, vil det fortsatt være en lang prosess, i hvert fall de neste to årene, for hvordan en skal få på plass de tiltakene, og hvordan en skal finansiere det på en god måte. Det synes jeg er synd, for det vil bety at det er barn som fødes i dag, som er utsatt for RS-virus, som ikke vil få den hjelpen de har behov for, og der det vil være helt avhengig av foreldrenes økonomi om de skal få tilgang til vaksine og forebyggende tiltak. Det synes jeg er grunnleggende urettferdig.

Som jeg sa innledningsvis, er det ikke her de store politiske skillelinjene går, men det handler om å være offensiv, ha et engasjement og bidra til at vi får dette fort. Jeg gleder meg til den videre debatten og diskusjonen om dette. Takk for en fin debatt.

Statsråd Jan Christian Vestre [12:10:50]: Jeg vil også takke for en god og viktig debatt, og jeg er helt sikker på at vi skal komme tilbake til dette også senere.

Bare et par kommentarer: Det er ikke noe som tyder på – dette er til representanten Nordtug – at vi i Norge generelt er dårligere til å ta i bruk nye metoder enn i andre land, men det er helt sikkert eksempler på noen metoder vi har tatt i bruk, som andre land ikke har tatt i bruk, og vice versa. Det er også litt forskjeller fra land til land. I noen land tar en i bruk og godkjenner en metode, men det er helt opp til helsetjenesten om de velger faktisk å bruke den eller ikke. I noen land organiserer de det på en sånn måte at de har en nasjonal godkjenning, men det er opp til regionene om de vil ta i bruk metoden eller ikke. Det betyr at man ett sted kan få en metode, mens man i en annen region ikke kan få en metode. Når vi gjør det i Norge, er vi opptatt av at det skal være like muligheter, og at en da tilbyr disse metodene over hele landet, uansett hvilket sykehus eller hvilken kommune man sogner til.

Jeg er enig med begge representantene som har tatt ordet, i at det har vært for lange saksbehandlingstider i Norge på nye metoder. Dette tok jeg tak i ganske umiddelbart da jeg ble helse- og omsorgsminister, og inviterte industrien, direktoratet og fagmyndighetene til samarbeid om hva vi kan gjøre for sammen å ta ned denne saksbehandlingstiden, fordi det tar for lang tid. Det er satt i gang en del gode tiltak, og det har bl.a. medført at den offentlige saksbehandlingstiden har gått vesentlig ned. Hvis jeg ikke husker helt feil, mener jeg at den i fjor for Direktoratet for medisinske produkter var under det som er målet. Likevel ser vi at det i noen tilfeller fortsatt tar for lang tid å få den nødvendige dokumentasjonen fra industrien. Det vet jeg industrien jobber med.

Jeg mener vi fortsatt har potensial for å gjøre mer forenklede metodevurderinger. Jeg mener vi burde kunne samarbeidet mer i Norden om dette. Hvis våre gode kollegaer i Sverige og Danmark har gjort grundige vurderinger av et legemiddel eller en metode, burde vi i større grad kunne sett hen til det, og vice versa.

Det er helt sikkert fortsatt et potensial for at vi kan gjøre dette enda mer effektivt, og det er jeg glad for at Stortinget pusher oss på. La oss forsøke å samarbeide om dette, for som representanten Svoldal Bøe sa, er det ikke de store politiske uenighetene om det.

Noe vi kommer til å måtte ta stilling til sammen, er prioriteringene, for alle disse metodene har jo en kostnad. Jeg vet at representanten Svoldal Bøe også har et sterkt engasjement for HPV-vaksinen, som også jeg har. Det første innlegget jeg holdt som medlem i Oslo Arbeiderparti for et halvt liv siden, var vel om at vi nå måtte få i gang vaksinasjon som kan utrydde livmorhalskreft. Den vaksinen har vi fått på plass, men det pågår nå en

faglig vurdering, og vi har også der bedt om en utredning av om vi skal utvide den og tilby en annen vaksine. Det er mange som mener at vi bør ha inn flere vaksiner i vaksensvaksinasjonsprogrammet og gjøre det raskere, og vi får nå en vurdering av enten antistoffer eller vaksine til gravide for RS-viruset.

Alt dette skal jo finansieres over det samme statsbudsjettet, så uansett hvor mye vi vil ta i bruk av det beste for våre innbyggere, må vi altså prioritere: Hva gir størst nytte, hva gir størst effekt, og hva er det vi ønsker å satse på framover? Den diskusjonen skal vi ta.

Presidenten [12:13:58]: Sak nr. 12 er dermed ferdigbehandlet.

Stortinget tar pause fram til votering kl. 15.

Stortinget tok pause i forhandlingene kl. 12.14.

Stortinget gjenopptok forhandlingene kl. 15

President: Lise Selnes

Votering

Presidenten [15:02:39]: Stortinget går nå til votering over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 4. november 2025

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid (Innst. 20 S (2025–2026))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Til medlemmer og varamedlemmer av Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid velges for stortingsperioden 2025–2029:

Medlemmer:

1. Øystein Mathisen
2. Monica Nielsen
3. Dagfinn Henrik Olsen
4. Bengt Rune Strifeldt
5. Erlend Svandal Bøe
6. Lars Haltbrekken

Varamedlemmer:

1. Sigurd Kvammen Rafaelsen
2. Per-Willy Amundsen
3. Bård Ludvig Thorheim
4. Bent-Joachim Bentzen

5. Hanne Beate Stenvaag

6. Siren Julianne Jensen

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 2, debattert 4. november 2025

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP) og til ASEANs interparlamentariske forsamling (AIPA) (Innst. 21 S (2025–2026))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Som medlemmer og varamedlemmer av Stortingets delegasjon til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP) og til ASEANs interparlamentariske forsamling velges for stortingsperioden 2025–2029:

Medlemmer:

1. Tellef Inge Mørland
2. Helge André Njåstad
3. Erna Solberg

Varamedlemmer:

1. Kamzy Gunaratnam
2. Mats Henriksen
3. Anne Lise Gjerstad Fredlund

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 3, debattert 4. november 2025

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling (Innst. 22 S (2025–2026))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Som medlemmer og varamedlemmer av Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling velges for stortingsperioden 2025–2029:

Medlemmer:

1. Sverre Myrli
2. Mona Nilsen
3. Erlend Wiborg

4. Sylvi Listhaug
5. Trond Helleland

Varamedlemmer:

1. Rune Bakervik
2. Tor Mikkell Wara
3. Sunniva Holmås Eidsvoll
4. Bengt Fasteraune
5. Bjørnar Moxnes

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 4, debattert 4. november 2025

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentarikerkomiteene og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen (Innst. 23 S (2025–2026))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Som medlemmer og varamedlemmer av Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentarikerkomiteene og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen velges for stortingsperioden 2025–2029:

Medlemmer:

1. Trine Lise Sundnes
2. Tobias Hangaard Linge
3. Tor Mikkell Wara
4. Hans Andreas Limi
5. Nikolai Astrup
6. Geir Jørgensen

Varamedlemmer:

1. Solveig Vitanza
2. Vebjørn Gorseth
3. Linda Monsen Merkesdal
4. Martin Virkesdal Jonsterhaug
5. Kristoffer Sivertsen
6. Amalie Gunnufsen
7. Ingrid Fiskaa
8. Geir Pollestad
9. Julie E. Stuestøl
10. Jørgen H. Kristiansen

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 5, debattert 4. november 2025

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon til konferansen for overvåking av EUs utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik (Innst. 24 S (2025–2026))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Som medlemmer og varamedlemmer av Stortingets delegasjon til konferansen for overvåking av EUs utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik velges for stortingsperioden 2025–2029:

Medlemmer:

1. Nils-Ole Foshaug
2. Trine Lise Sundnes
3. Himanshu Gulati
4. Ine Eriksen Søreide

Varamedlemmer:

1. Rune Bakervik
2. Morten Kolbjørnsen
3. Kirsti Bergstø
4. Bjørnar Moxnes

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 6, debattert 4. november 2025

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) (Innst. 25 S (2025–2026))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Som medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) velges for stortingsperioden 2025–2029:

Medlemmer:

1. Silje Hjemdal
2. Anne Kristine Linnestad
3. Erling Sande
4. Grunde Almeland

Varamedlemmer:

1. Linda Monsen Merkesdal
2. Hans Andreas Limi

3. Kathy Lie
4. Marius Langballe Dalin

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 7, debattert 4. november 2025

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling (Innst. 26 S (2025–2026))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Som medlemmer og varamedlemmer av Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling velges for stortingsperioden 2025–2029:

Medlemmer:

1. Lise Selnes
2. Per Vidar Kjølmoen
3. Morten Kolbjørnsen
4. Jon Engen-Helgheim
5. Tone Wilhelmsen Trøen

Varamedlemmer:

1. Jone Blikra
2. Solveig Vik
3. Line Marlene Haugen
4. Marthe Hammer
5. Seher Aydar

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 8, debattert 4. november 2025

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Stortingets delegasjon til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling (Innst. 27 S (2025–2026))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Som medlemmer og varamedlemmer av Stortingets delegasjon til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling velges for stortingsperioden 2025–2029:

Medlemmer:

1. Maria Aasen-Svensrud
2. Frode Jacobsen
3. Ruth Mariann Hop
4. Bård Hoksrud
5. Marius Arion Nilsen
6. Mahmoud Farahmand

Varamedlemmer:

For Aasen-Svensrud: Kai Steffen Østensen
 For Jacobsen: Marian Hussein
 For Hop: Hege Bae Nyholt
 For Hoksrud: Hilde Grande
 For Nilsen: Bjørn Arild Gram
 For Farahmand: Ove Trellevik

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 9, debattert 4. november 2025

Innstilling fra valgkomiteen om suppleringsvalg til Stortingets ombudsnemnd for Forsvaret (Innst. 28 S (2025–2026))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Som nytt medlem av Stortingets ombudsnemnd for Forsvaret fram til 31. desember 2025 velges:

Øyvind Vaksdal

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 10, debattert 4. november 2025

Debatt om finansministerens redegjørelse om Oljefondets investeringer i israelske selskaper (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 23. oktober 2025)

Presidenten: Under debatten er det satt fram 25 forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Marie Sneve Martinussen på vegne av Rødt
- forslag nr. 3, fra Marie Sneve Martinussen på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Venstre
- forslagene nr. 4–7, fra Arild Hermstad på vegne av Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 8–12, fra Grunde Almeland på vegne av Venstre

- forslagene nr. 13–16, fra Kirsti Bergstø på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Venstre
- forslag nr. 17, fra Kirsti Bergstø på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 18–21, fra Frode Jacobsen på vegne av Arbeiderpartiet
- forslagene nr. 22–25, fra Kirsti Bergstø på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det votes over forslag nr. 8, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en helhetlig gjennomgang av rammeverket for forsvarlig forvaltning av Statens pensjonsfond utland, inkludert retningslinjer for observasjon og utelukkelse, mandat for fondet og styringsstrukturen og arbeidsfordelingen mellom Etikkrådet og Norges Bank, og fremme forslag om konkrete endringer og forbedringer i forbindelse med Stortingets behandling av stortingsmeldingen om Statens Pensjonsfond, våren 2026.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 86 mot 8 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.06)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 9, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte senke terskelen for Etikkrådets anvendelse av retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra SPU § 4 c.»

Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 84 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.32)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 10, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag til revidering av retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra SPU slik at de oppdateres i takt med internasjonale normer for ansvarlig næringsliv.»

Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 85 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.15)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 11, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at SPU så raskt som mulig selger seg ut av alle investeringer i israelske selskaper.»

Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 85 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.25)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 12, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest mulig komme tilbake til Stortinget med forslag til en innstramming i utelukkelseskriteriene for Statens pensjonsfond utland, der terskelen senkes for å utelukke selskaper som leverer generiske produkter direkte til selskaper som allerede er utelukket fra fondet, og der leveransen har tett sammenheng med det samme underliggende normbruddet, for eksempel leveranser av materialer og utstyr til entreprenørfirma som bygger ulovlige bosetninger på okkupert område.»

Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 85 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.51)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 4, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette i gang en helhetlig gjennomgang av Statens pensjonsfond utland sitt etiske rammeverk og styringsstruktur, med sikte på endring. Gjennomgangen skal omfatte de etiske retningslinjene, investeringsmandatet, informasjonsflyt, åpenhet og kapasitet, og disse elementene må vurderes samlet for å sikre en konsistent og ansvarlig forvaltning.»

Sosialistisk Venstreparti og Venstre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 90 mot 12 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.16)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 5, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede om Etikkrådet bør omgjøres til et etikktilsyn med forsterkede ressurser, som på eget initiativ kan gi råd og føre kontroll med SPUs investeringer samt rutiner for aktsomhetsvurderinger. Etikktilsynet bør kunne jobbe risikobasert og prioritere saker med plutselig forhøyet risiko for brudd på etiske retningslinjer og følge etablerte internasjonale standarder for aktsomhet.»

V o t e r i n g:

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 97 mot 5 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.35)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 6, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at NBIM alltid skal utføre grundige etiske forhåndsfiltreringer når de går inn i nye regionale eller nasjonale indekser, nye selskaper eller nye investeringsområder.»

Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 85 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.00)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 7, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at NBIM styrker sin kompetanse og sine rutiner for aktsomhetsvurderinger, særlig ved endret risikobilde for brudd på retningslinjene knyttet til krig, konflikt og mulige brudd på Folkeretten.»

Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 85 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.24)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme lovforslag som fastsetter retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland, og som omgjør Etikkrådet til et kontrollorgan oppnevnt av Stortinget. Stortinget involveres i prosessen på eget vis.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Rødt ble med 92 mot 10 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.51)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et utvalg for å gjøre en helhetlig gjennomgang av rammeverket for ansvarlig forvaltning av Statens pensjonsfond utland. Utvalget skal være bredt sammensatt med kompetanse fra ulike fagtradisjoner og sektorer, inkludert sivilsamfunn og relevante fagmiljøer, og gjennomgangen skal omfatte de etiske retningslinjene, investeringsmandatet, ansvarsfordelingen mellom regjeringen, Norges Bank og Etikkrådet, samt instansenes kapasitet og åpenhet, og skal legges fram for Stortinget i meldings form.»

Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Venstre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Rødt ble med 85 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.14)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 22, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere sammensetningen av referanseindeksen i Statens pensjonsfond utland, blant annet i lys av geopolitiske utviklingstrekk.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 87 mot 15 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.55)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 23, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre en gjennomgang av det etiske rammeverket til Statens pensjonsfond utland i lys av krigens folkerett. Gjennomgangen skal utføres av et bredt sammensatt utvalg med folkeretts- og menneskerettspertise inkludert representanter fra sivilsamfunn og se til internasjonale normer for ansvarlig næringsliv.»

Miljøpartiet De Grønne og Venstre har varslet støtte til forslaget.

Rødt har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 85 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.21)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 24, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i påvente av gjennomgangen og beslutninger om innretningen av rammeverket, trekke Statens pensjonsfond utland ut av selskap som er identifisert av FN som medvirkende til grove menneske- eller folkerettsbrudd, med mindre etikkrådet tilråder annerledes.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 87 mot 15 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.46)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 25, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i påvente av gjennomgangen og beslutninger om innretningen av rammeverket, sikre styrket aktsomhet, lavere terskel og raskere reaksjon i situasjoner der forutsetningene for fondets investeringer i et land endres vesentlig i løpet av kort tid, for eksempel som følge av krig.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Venstre har varslet støtte til forslaget

V o t e r i n g:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 85 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.24)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fastsette at Statens pensjonsfond utlands investeringsunivers ikke skal omfatte Israel inntil okkupasjonen av Palestina opphører.»

V o t e r i n g:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Venstre ble med 84 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.50)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 13–16, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Venstre.

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Statens Pensjonsfond utland selges ut av selskaper som bidrar til å opprettholde den ulovlige israelske okkupasjonen av palestinske områder.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at Statens pensjonsfond utlands investeringsvirksomhet blir omfattet av forbudet som Stortinget ba regjeringen innføre i vedtak nr. 1250, 20. juni 2025.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi Norges Bank de nødvendige fullmakter til å raskt gjennomføre risikobaserte nedslag, også av større investeringer, i forbindelse med krig, krise og andre særlige tilfeller.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen senke terskelen for observasjon og utelukkelse av selskaper som medvirker til folkerettsbrudd ved å innen januar 2026 endre retningslinjene for observasjon og utelukkelse fra SPU § 4b slik at observasjon eller utelukkelse skal besluttes for selskaper der det er en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner.»

V o t e r i n g:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Venstre ble med 86 mot 16 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.15.18)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 17, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at Statens pensjonsfond utlands investeringer ikke skal være i strid med Norges folkerettslige forpliktelser.»

Venstre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 85 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.15.44)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 18, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at Statens pensjonsfond utland fortsatt skal være et bredt diversifisert, globalt fond. Formålet skal fortsatt være å oppnå høyest mulig avkastning til akseptabel risiko, for å legge til rette for at formuen vokser og varer.»

Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble vedtatt med 87 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.09)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 19, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå det etiske rammeverket og andre deler av den ansvarlige forvaltningen av Statens pensjonsfond utland, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Miljøpartiet De Grønne har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble vedtatt med 90 mot 12 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.38)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 20, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at Etikkrådet stiller i bero tilrådinger om observasjon og utelukkelse og at Norges Bank ikke tar beslutninger etter 'Retningslinjer for observasjon og uteluk-

kelse av selskaper fra Statens pensjonsfond utland', inntil et nytt etisk rammeverk er besluttet. Oppfølging av selskaper vil skje gjennom Norges Banks ordinære eierskapsutøvelse, innenfor mandatet fra Finansdepartementet. I påvente av nytt rammeverk bes regjeringen sørge for styrket aktsomhet og raskere reaksjon i situasjoner der forutsetningene for fondets investeringer i et land endres vesentlig i løpet av kort tid, for eksempel som følge av krig.»

Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble vedtatt med 85 mot 17 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.17.07)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 21, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fortsatt sikre at Norge gjennom investeringene i Statens pensjonsfond utland ikke bryter med sine folkerettslige forpliktelser.»

Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet støtte til forslaget.

Miljøpartiet De Grønne har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble vedtatt med 92 mot 10 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.17.40)

Presidenten: Presidenten vil foreslå at finansministerens redegjørelse om oljefondets investeringer i israelske selskaper, som ble holdt i Stortingets møte den 23. oktober 2025, vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

Sakene nr. 11 og 12 var interpellasjoner.

Sak nr. 13 [15:17:51]

Referat

1. (83) Lov om kompensasjonsordning for kjemikalieskadde oljepionerer (oppfølging av tiltak i forslaget til statsbudsjett for 2026) (Prop. 7 L (2025–2026))
2. (84) Endringer i folketrygdlova og enkelte andre lover (oppfølging av tiltak i forslaget til statsbudsjett for 2026 m.m.) (Prop. 8 L (2025–2026))
3. (85) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Alf Erik Andersen, Bård Hoksrud, Erlend Wiborg, Dagfinn Henrik Olsen, Morten Wold, Bjørn-Kristian Svendsrud, Bjørnar Laabak og Kris-

toffer Sivertsen om å avvike samordningsfella (Dokument 8:19 L (2025–2026))

Enst.: Nr. 1–3 sendes arbeids- og sosialkomiteen.

4. (86) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Aleksander Stokkebø, Amalie Gunnufsen, Erlend Svardal Bøe, Ove Trellevik, Margret Hagerup og Kari Sofie Bjørnsen om en ny petroleumsmelding om utvikling og forutsigbarhet for Norges største næring (Dokument 8:25 S (2025–2026))

Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.

5. (87) Samtykke til å sette i kraft en skatteavtale mellom Norge og Kina, undertegnet i Oslo 12. mai 2023 (Prop. 6 S (2025–2026))

Enst.: Sendes finanskomiteen.

6. (88) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mudassar Kapur, Tage Pettersen, Henrik Gottfries Kierulf og Anne Kristine Linnestad om en ny nasjonal boligsosial strategi (Dokument 8:23 S (2025–2026))

7. (89) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tage Pettersen, Erna Solberg, Haagen Poppe, Kari Sofie Bjørnsen, Mahmoud Farahmand og Anne Kristine Linnestad om Norges handlingsrom innenfor EUs reviderte avløpsdirektiv (Dokument 8:24 S (2025–2026))

Enst.: Nr. 6 og 7 sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.

8. (90) Statsrådets protokoller for tidsrommet 1. januar–30. juni 2025

Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.

9. (91) Samtykke til ratifikasjon av konvensjon om skiping av ein mellomstatleg organisasjon for utvikling og utnytting av digitale havsystem og informasjonstenester (Mercator internasjonale senter for havet) av 23. april 2025 (Prop. 5 S (2025–2026))

Enst.: Sendes næringskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.

10. (92) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja og Marit Veia om å tillate kommunene å regulere bruk av elektriske sparkesykler på fortau (Dokument 8:20 S (2025–2026))

11. (93) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trond Helleland, Anna Molberg, Mahmoud Farahmand og Anne Kristine Linnestad om å bevare Flytoget (Dokument 8:21 S (2025–2026))

12. (94) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Dagfinn Henrik Olsen, Frank Edvard Sve, May Helen Hetland Ervik, Mats Henriksen, Alf Erik Andersen, Marius Arion Nilsen, Stian Storbukås og Kristoffer Sivertsen om å redusere bompengebelastningen på E39 Mandal–Kristiansand (Dokument 8:22 S (2025–2026))

Enst.: Nr. 10–12 sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

Presidenten [15:19:06]: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. – Forlanger noen ordet før møtet heves? Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 15.20.

